

Stanje i perspektiva razvoja sportova na snijegu u skijaškim centrima Gorskoga kotara

---

Mufić, Tena

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Kinesiology / Sveučilište u Zagrebu, Kineziološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:117:749717>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-14**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Kinesiology, University of Zagreb - KIFoREP](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
KINEZIOLOŠKI FAKULTET

(studij za stjecanje visoke stručne spreme
i stručnog naziva: magistar kineziologije)

Tena Mufić

STANJE I PERSPEKTIVA RAZVOJA
SPORTOVA NA SNIJEGU U
SKIJAŠKIM CENTRIMA GORSKOGA
KOTARA

(diplomski rad)

Mentor:

doc.dr.sc. Vjekoslav Cigrovski

Zagreb, rujan 2017.

Zahvala

Posebnu zahvalu za pisanje ovog diplomskog rada želim posvetiti mentoru doc.dr.sc. Vjekoslavu Cigrovskom, prije svega uzornom profesoru, dobrom čovjeku i prijatelju. Uvijek je imao vremena za moje brojne upite i omogućio mi da svoje studiranje uspješno privedem kraju. Zahvaljući njemu i izbornom modulu „Skijanje“ još više sam zavoljela i naučila cijeniti fakultet i svoje buduće zvanje.

Također, zahvaljujem se roditeljima i bratu koji su me uvijek pratili, podržavali i usmjeravali na pravi put tijekom mog studiranja i bez njih to sve ne bi bilo moguće.

I na kraju, želim se zahvaliti kolegama i prijateljima koji su me podržavali tijekom cjelokupnog fakultetskog obrazovanja i što sam uvijek mogla računati na njih.

Hvala Vam!

STANJE I PERSPEKTIVA RAZVOJA SPORTOVA NA SNIJEGU U SKIJAŠKIM CENTRIMA GORSKOGA KOTARA

Sažetak

Diplomskim radom prikazat će se trenutno stanje skijaških centara u Gorskom kotaru, utvrditi stanje sportskih klubova koji se bave sportovima na snijegu, te navesti moguće načine razvoja sportova na snijegu u budućnosti. Proučit će se i povijesni dio razvoja sportova na snijegu i sportskih klubova na području Gorskoga kotara. Od sportova na snijegu obuhvaćeno je alpsko skijanje, nordijsko skijanje, sanjkanje i daskanje na snijegu. Kako područje Gorskoga kotara u zimskim mjesecima ima uvjete za realizaciju sportova na snijegu na rekreacijskoj i natjecateljskoj razini, potrebno je utvrditi kakvo je trenutno stanje skijaških centara. Isto tako valja proučiti koliko i na kojoj razini su aktivni klubovi koji se bave sportovima na snijegu te dobiti uvid u stav i interese lokalne zajednice kada su u pitanju sportovi na snijegu. Namjena ovog rada je osim opisa realnog stanja Gorskoga kotara s obzirom na skijaške centre, sportove na snijegu i sportske klubove, dati smjernice razvoja sportova na snijegu u budućnosti.

Ključne riječi: povijest, skijaši, sportski klubovi, sportski objekti, razvoj

THE STATE AND PERSPECTIVE OF THE DEVELOPMENT OF SKI SPORTS WITHIN THE SKI CENTERS OF GORSKI KOTAR

Summary

With this paper i will try to describe in detail the current state of ski centers in Gorski kotar, determine the state of sports clubs which partake in snow sports and list the possible ways of the development of snow sports in the future. I will also study the historical development of snow sports and sport clubs in the region. The snow sports included in the paper will be alpine skiing, nordic skiing, sledding, snowboarding and others. As the region of Gorski kotar has the conditions for the realization of snow sports in both recreational and competitive levels during the winter months, there exists a need to get an insight of the current state of ski centers. It is also important to study the level and the amount of the activity of snow sports clubs and to gather insights of the attitude and interests of the local community when it comes to snow sports. The purpose of this paper is to present the actual state of the region of Gorski kotar with regard to ski centers, snow sports and sport clubs, give the guidelines of development to future of snow sports.

Key words: history, skiers, sport clubs, sport objects, development

SADRŽAJ

1. UVOD.....	7
2. PODRUČJE GORSKOGA KOTARA	8
3. POVIJEST SPORTA U GORSKOM KOTARU	9
3.1. Povijesni razvoj sportova na snijegu u Gorskom kotaru	9
4. GRAD DELNICE KAO “KOLIJEVKA” RAZVOJA SPORTOVA NA SNIJEGU	11
4.1. Povijest	11
4.1.1. Skijaška natjecanja	12
4.1.2. Sportovi na snijegu	12
4.1.3. Skijaški klubovi	13
4.1.4. Delnički olimpijci u nordijskom trčanju.....	13
5. POSLJEDNJE DESETLJEĆE STANJA DELNIČKIH ZIMSKIH SPORTSKIH OBJEKATA I OPREME, SPORTOVA NA SNIJEGU, SPORTSKIH KLUBOVA I NATJECANJA	14
5.1. Zimski sportski objekti i oprema	14
5.1.1. Skijaški centar “Petehovac”	18
5.1.2. Geografski položaj i opremljenost.....	18
5.1.3. Skijaška natjecanja na “Petehovcu” u nordijskim disciplinama.....	19
5.2. Skijaški klubovi i sportski rezultati	19
5.3. Trenutno stanje sportova na snijegu i mogućnosti napretka.....	20
6. SPORTSKO-REKREACIJSKI CENTAR MRKOPALJ	21
6.1. Geografski položaj.....	21
6.1.1. Povijesni razvoj	21
6.1.2. Počeci razvoja sportova na snijegu, natjecanja i izgradnja skakaonice.....	23
6.1.3. Osnivanje sekcija i klubova	24
6.2. Skijalište Čelimbaša	25
6.2.1. Geografski položaj i opremljenost.....	25
6.2.2. Trenutno stanje i događanja.....	27

6.3. Skijalište Begovo Razdolje.....	29
6.3.1. Geografski položaj i opremljenost.....	29
6.4. Biatlonski centar Zagmajna.....	30
6.4.1. Geografski položaj i opremljenost.....	30
6.4.2. Održana brojna natjecanja	31
6.5. Nordijski centar Vrbovska poljana.....	31
6.5.1. Geografski položaj i opremljenost.....	31
6.6. Ski klub Mrkopalj.....	33
6.7. Proslavljeni mrkopaljski sportaši	33
6.7.1. Razgovor s Leonom Popović.....	34
7. SKIJAŠKO TRČANJE U RAVNOJ GORI	36
7.1. Povijest	36
7.1.1. Trkačko skijaški klub “Ravnogorac”.....	36
7.1.2. Oprema, uređenje staza i prijevoz skijaša	37
7.2. Razgovor s reprezentativcem Edijem Dadićem.....	38
7.2.1. Trenutno stanje kluba i aktivni članovi	38
8. SANJKALIŠTE “GINA” U KUPJAKU	39
8.1. Geografski položaj i opremljenost.....	39
9. SKIJAŠKI CENTAR “RUDNIK” TRŠĆE	41
9.1. Geografski položaj i opremljenost.....	41
9.2. Ski klub “Rudnik” Tršće	42
10. POTENCIJALNI SPORTSKO-REKREACIJSKI CENTAR “BIJELA KOSA” U VRBOVSKOM.....	43
10.1. Geografski položaj.....	43
10.2. Prostorno razvojne značajke	43
10.2.1. Osnovna namjena prostora	44
10.3. Današnje stanje projekta i dosadašnja ulaganja.....	46
10.4. Otvorenje mini skijališta.....	47

11. ZAKLJUČAK.....	49
12. LITERATURA.....	50

1. UVOD

Tema rada je problematika skijaških centara Gorskoga kotara, sportova na snijegu, sportskih klubova, povijesni razvoj te mogućnosti razvoja u budućnosti. Od samih početaka korištenja skija, kao prijevoznog sredstva u kraju gdje u prošlosti bilo puno snježnih oborina, do toga da je skijanje danas olimpijski sport i užitek mnogih rekreativaca. Postoji mnogo podataka o povijesti razvoja sportova na snijegu u Gorskom kotaru. Iz navedenog može se zaključiti da su ljudi davnih dana prepoznali prednosti ovog kraja i počeli ulagati u izgradnju zimske, sportske infrastrukture koja je za današnje prilike zastarjela te ne prati trend razvoja kakav je u alpskim zemljama koje imaju skijališta i time ostvaruju znatne prihode za svoj kraj te omogućuju bolji životni standard svojih stanovnika.

Gorski kotar je područje s puno prirodnog potencijala za razvoj sportova na snijegu i time sportsko-rekreacijskih centara, a premalo se ulaže u njegov napredak.

Na samom početku opisano je područje koje obuhvaća Gorski kotar s općim podacima. Slijedi dio o povijesnom razvoju sportova na snijegu, klubova i prvih natjecatelja koji su postigli vrhunske rezultate u tadašnje vrijeme. Zatim se opisuju postojeći skijaški centri od njihovog geografskog položaja, opreme koju posjeduju, klubova koji egzistiraju, proslavljenih sportaša, trenutnih događanja i njihovih nedostataka, mogućnostima za školom skijanja i ostalim zimskim sportovima kao što su nordijsko skijanje, snowboarding i sanjkanje. S obzirom da je područje Gorskoga kotara dalo vrhunske skijaše, u ovom diplomskom radu opisan je i njihov životni put, od samih početaka u rodnom kraju do današnjih uspjeha.

Isto tako u radu je opisan razvoj sanjkališta u Kupjaku koji danas ima veliki broj posjetitelja. Također, izložen je i projekt budućeg skijaško-rekreacijskog centra "Bijela kosa" u Vrbovskom.

Zašto još uvijek nije skijalište u pogonu, zašto ostala skijališta stagniraju? Slažemo se da je Gorski kotar u Hrvatskoj najbolja lokacija što se tiče razvoja sportova na snijegu, a ovim radom pokušat će se odgovoriti na gore postavljena pitanja.

2. PODRUČJE GORSKOGA KOTARA

Slika 1. Zemljopisna karta Gorskoga kotara

Preuzeto: <http://www.gorski-kotar.com.hr/hr/>

Gorski kotar naziva se još i “Zeleno srce Hrvatske”, šumsko-brdsko područje kroz koje se prolazi putujući između Zagreba i Rijeke. Njegova površina iznosi 1273 km² površine Primorsko-goranske županije što čini 35,46% njenog kopnenog dijela. Na području Gorskoga kotara živi 30711 stanovnika. Zbog svoje reljefne izoliranosti i slabe naseljenosti pripada nerazvijenom području države. Najviši vrh Gorskoga kotara je planina Risnjak 1528 m.

Gradovi i općine koji obuhvaćaju područje Gorskoga kotara su: Čabar, Skrad, Brod Moravice, Lokve, Ravnogora, Fužine, Mrkopalj i Vrbovsko te Delnice kao središte regije. Simbol Gorskoga kotara su planine prosječne visine 700-900 m dok su neke i iznad 1500 m. Klima je planinska s dugim i hladnim zimama, dok su ljeta svježija. Što se tiče funkcioniranja skijaških centara s obzirom na geografsko područje i planine visine iznad 1500 m, glavni problem je blizina mora, zbog mješavine kontinentalne i primorske klime i nagle temperaturne promjene koje pogoduju brzom topljenju snijega. Većina hrvatskih skijališta nalazi se u Gorskom kotaru, a među njima su: “Rudnik” u Tršću, “Begovo Razdolje” u Mrkoplju, “Čelimbaša” u Mrkoplju i “Petehovac” u Delnicama te buduće potencijalno skijalište “Bijela kosa” u Vrbovskom (Gorski kotar zeleno srce Hrvatske, 2009).

3. POVIJEST SPORTA U GORSKOM KOTARU

Gorani su davnih dana kao mještani za život surovog kraja ulagali svoje tjelesne i psihičke napore u borbi za opstankom veće od vrhunskih sportaša današnjice. Kao kmetovi Frankopana i Zrinskih morali su za njih obavljati fizički teške i naporne poslove (pješačiti kroz nepregledne šume, prenositi poštu iz Gerova, Čabra, Broda, Delnica, Mrkoplja, Liča, Fužina na Trsat i u druge gradove). Teško siromaštvo u Gorskom kotaru nastavilo se i nakon oslobođenja od kmetstva. Ljudi su deset i više kilometara pješačili na svoje posjede, koseći šume, vodeći stoku na ispašu, često su se borili i preživljavali protiv divljih zvijeri (medvjeda i vukova). Na taj način ljudi su razvijali svoje duhovne i tjelesne sposobnosti, koje su u novije vrijeme ispoljile kod mladića i djevojaka kao mogućnost podnašanja velikih sportskih napora. Mnoga goranska djeca poslijeratnih generacija sudjelovala su u dječjim i čobanskim igrama s mnogo sportskih sadržaja.

Poznato je da su stari Gorani koristili krplje za hodanje po velikom snijegu. Neke vrste skija bile su poznate na tom području i prije nego su se pojavili sportaši iz Zagreba i Rijeke na "klizama", imali su jedan dugačak štap za balans, kočenje i odguravanje. Još 1908. godine počinju organizirane sportske aktivnosti u Delnicama i Fužinama, te iste godine grupa intelektualaca s kolegama u Zagrebu osniva prvu organizaciju "Sokola". Članovi delničkog "Sokola" sudjelovali su na sletovima Slavena u Pragu, Sofiji i Varšavi (Kovačević, 1981).

3.1. Povijesni razvoj sportova na snijegu u Gorskom kotaru

Zbog povoljnih skijaških terena Gorski kotar je od početka dvadesetog stoljeća, kao i danas bio idealan kraj za skijanje. Čari tog idealnog kraja ne otkrivaju Gorani, nego ljudi zaslužni za razvoj skijanja u Hrvatskoj. To su dva čovjeka: dr. Ivo Lipovšćak i dr. Ante Pandaković, iz Zagreba. Oni su često skijali brdima Zagrebačke gore, a među njima je bio dr. Tomo Cuculić iz Mrkoplja koji im je pričao o idealnim mrkopaljskim terenima. Prema pričama Cuculića, Pandaković i Lipovšćak 1912. godine odlučili su u prosincu posjetiti Mrkopalj. Bili su oduševljeni snijegom i prirodom, te su utemeljili skijanje kao sport, a Tomo Cuculić postao je prvi propagator zimskim sportova goranskog kraja. HAŠK (Hrvatski akademski športski klub), organizira 2. veljače 1913. godine trodnevni tečaj u Mrkoplju za 14 skijaša. Tečaj je djelovao pogodno za razvoj skijanja u goranskom kraju. Skije su bile izrađene od bačvarskih dužica i na njih su bili pribijeni čavlina kožni remenčići ili stari opanci i nazivali su "klize". Tih dana tijekom tečaja već su se djeca

klizala i natjecala. Iduće godine, HAŠK u Mrkoplju organizira drugi tečaj za 16 polaznika (14 iz Zagreba i 2 iz Rijeke). U to vrijeme se istovremeno održavao i vojnički skijaški tečaj. Nakon održavanja tečaja, ubrzo je organizirano prvo prvenstvo na skijama za Hrvatsku i Slavoniju. Natjecanje je bilo dobro organizirano, vozio se spust sa Čelimbaše i Maja. Trčali su vojnici pod ratnom spremom, kontrole povezane telefonom bile su na stazi, postojao je i pisani bilten. Jedan od natjecatelja bio je na jasenovim skijama izrađenim u Delnicama. To su bile prve domaće skije.

Ljudi su bili oduševljeni natjecanjem i organizacijom, uživali su gledajući vratolomnu vožnju spusta iako je za današnje pojmove brzina bila vrlo mala. Tim događajem u Mrkoplju počeo je masovniji sportski interes Gorana. Nekoliko godina kasnije, točnije, 1932. godine, počinje izgradnja skakaonice u Delnicama na Vučniku, otvorena je tek 1935. godine, jer nije bilo snijega. Prva skakaonica izgrađena je podno Kulasice 1933. godine, uz put iz sela Sunger prema Mrkoplju. Na toj skakaonici, Norvežanin Jahr ujedno i projektant skakaonice postiže prvi rekord Hrvatske u skijaškim skokovima 1934. godine skokom od 33 m. U Skradu je izgrađena skakaonica te je otvorena 9. siječnja 1939. godine na priredbi "Skradski dani". Pobjednik je bio Skrađanin, Antun Mance, a skakaonica postoji i danas. Veliki propagator i aktivist skijaškog sporta u Gorskom kotaru bio je inženjer Aleksandar Klaić. Zahvaljujući njemu i skijašima iz Delnica, održano je prvenstvo Jugoslavije 1932. godine pod Žingerletom u skijaškom trčanju. Na natjecanju je sudjelovao veliki broj žena odjevenih u suknje i duge vunene čarape. Spomena vrijedni zbog iznimnog uspjeha su: skijaši Ivan Lenac i Milan Rustanbeg iz Delnica, te Nikola Mance iz Vrbovskog. Nakon uspješnog razvoja skijanja, organizira se atraktivni skijering (konjska zaprega vuče skijaša) kroz Delnice, Ravnu Goru i Mrkopalj. U tom razdoblju goranski klubovi bili su prisutni na mnogim sportskim susretima, a jedno od njih je i skijaško prvenstvo Zagrebačkog podsaveza ili Hrvatske. Klubovi su se financirali od članarina i prihoda priredbi, mnogima su pomagali trgovci, pilanari i drugi. Ubrzo je došlo ratno razdoblje, te su mnogi Gorani sportaši, sportske terene zamijenili s puškom u ruci. Zahvaljujući njihovoj fizičkoj pripremljenosti, već se u travnju 1942. godine osniva skijaški vod II. odreda na čelu s poznatim skijašem Milanom Rustanbegom. Najveće uspjehe u skijanju postigle su: Nada Birko-Kustec iz Mrkoplja, zastupala je Jugoslaviju na dvije olimpijade i Blažena Tomac-Vodenlić iz Delnica koja je sudjelovala na jednoj olimpijadi. Osvajač brončane medalje na neslužbenom prvenstvu Srednje Europe u kombinaciji (skijanje i skokovi) je Vitomir Brekalo iz Delnica. Postojalo je i skijaško, svjetsko natjecanje, srednjoeuropskih zemalja "Cup Kurikkale" u Delnicama 1962. godine nakon kojeg se pročulo o Gorskom kotaru i

njegovim ljepotama kako je napisao jedan novinar iz SR Njemačke. Katica Šporer-Tošić, svjetska rekorderka iz Delnica, skočila je na četrdeset pet metarskoj skakonici 28 m i strani mediji zabilježili su taj rezultat kao svjetski rekord (Kovačević, 1981).

4. GRAD DELNICE KAO KOLIJEVKA RAZVOJA SPORTOVA NA SNIJEGU

4.1. Povijest

Prema zapisu Aleksandra Klaića, sredina prve polovice prošlog stoljeća (Laloš, 2013) :

“...Delnice u svojoj blizini imaju najbolje skijaške terene u cijeloj državi. Tereni za sve kategorije skijaša nižu se jedan za drugim oko samog mjesta, pa skijaši prikopčaju već na stanici svoje skije i voze se ravno na teren. U zimi visoki i suhi snijeg, zdrava gorska klima i odlični tereni za sve grane zimskog športa omogućuju športašima zabavu i razonodu u bezbroj smjerova...” Ovim citatom napisane su ukratko prednosti ovog kraja što s tiče razvoja sportova na snijegu.

Prema zapisu Mihe Klojučara 1913. godine (Laloš, 2013) :

“... Prve su skije u Delnice došle iz Zagreba 1899. godine Delnički sokolaši po njima su se spuštali na Podlučičkom vrhu na 1,5 m debelom snježnom pokrivaču... I sve godine kasnije Delničani su se skijali kada je 1910. godine njih dvadeset na skijama trčalo po Jezerčniku (polje Osredak) i sve je pobedio Jakov Kezele-Pavlaskov. Godinu dana kasnije više od trideset njih je trčalo i opet je Jakov bio prvi... Na skijama su trčali i dečki iz drugih mjesta... Hladno je bilo, velika je studen bila tih dana u Delnicama...”

Može se s pravom reći da su Delnice kolijevka skijaškog sporta u Hrvatskoj.

Počeci organiziranog skijanja bilježe se 1899. godine u okviru Kulturno-športskog društva “Sokol” iz Delnica. Natjecanje u skijaškom trčanju održano je 1910. godine gdje je od 20 skijaša u utrci dugačkoj osam kilometara, prvo mjesto zauzeo Jakov Kezele kao što kaže i sam navod. Drugi je bio Josip Petranović, a treći Branko Briški. U Delnicama se održao tečaj skijanja, čiji su polaznici bili članovi delničkog “Sokola” koji su poznavali osnove skijanja. Tečaj je vodio učitelj gimnastike Šime Dorić i održan je na delničkom polju Mrtvice-Kuti.

U razvoju skijanja između dva svjetska rata (1924.-1940.), velike zasluge pripadaju inženjeru Aleksandru Klaiću iz Delnica. Veliki doprinos dala su braća Matija i Josip Tomac-Joarnetove (Laloš, 2013).

4.1.1. Skijaška natjecanja

Prva skijaška natjecanja su održana u Gorskom kotaru. Osobitost utrka činile su postavljene staze na ravnom terenu. S vremenom su se postavljale staze po brojnim obroncima a prolazile su valovitim terenima kroz jelovu, smrekovu, bukovu šumu. Visinske razlike bile su od 60 do 130 m, start i cilj uvijek su bili na jednom mjestu. Staze koje su vodile šumom bile su osigurane lovačkim osiguranjem zbog mogućeg napada šumskih zvijeri, odnosno čopora vukova. U odnosu na današnje vrijeme i promjenjivu klimu, natjecanja u Gorskom kotaru do 2. svjetskog rata redovito su održavana. Bile su moguće odgode dva dana zbog novog, napadalog snijega. Visina snijega je na pojedinim mjestima znala prelaziti i 3 m. U Zdolanjskom kraju prema Potoku 1926. godine zabilježena je visina snijega od 3,5 m. Osim službenih natjecanja, u Delnicama je do Drugog svjetskog rata održan veliki broj lokalnih natjecanja gdje su nastupali skijaši iz cijelog Gorskoga kotara. Nakon održanih natjecanja, skijaši bi se družili u lokalnom pansionu do kasno u noć. Nagrade su se uručivale u gostionici "Čop". Od natjecanja mogu se istaknuti: Pučko prvenstvo Delnica "32", "Prvenstvo Gorskoga kotara i Sokolskog goranskog okružja 32" i druge. Nakon 1932. godine Delnice postaju pravi skijaški centar gdje su se održavala mnogobrojna natjecanja (Laloš, 2013).

4.1.2. Sportovi na snijegu

Skijering je bio aktualan od 1932. do 1939. godine. Riječ je o skijaškom trčanju u kojem skijaše po utabanom snijegu vuku konji ili psi. Skijaše bi vukli od Delnica do Crnog Luga i cilj im je bio u što kraćem vremenu prijeći tu dionicu. Prvi vikend u mjesecu natjecali su se s dva konja, a drugi vikend s jednim konjem. Najbolji delnički skijeringaš bio je Josip Šnajdar-Pejden.

Alpsko skijanje u Delnicama je započelo godinu prije izgradnje dvadeset metarske skakaonice. O počecima alpskog skijanja prije Drugog svjetskog rata malo se zna. Skijali su između postavljenih ljeskovih ili bukovih štapova na udaljenosti između 8 i 10 m. Na taj način se skijalo sve do 1907. godine, nakon toga je netko obnovio način skijanja koji je

podsjecao na današnju disciplinu, slalom. Mirko Kelzele i Branko Šafar bili su prvi delnički skijaši na terenima mrkopaljske Čelimbaše.

Skijaški skokovi izvodili su se na prvoj delničkoj dvadeset metarskoj skakaonici izgrađenoj 1904. godine. Bila je to skakaonica među prvim takvim izgrađenim skijaškim objektima u ovom dijelu Europe. Njezino zaletište bilo je napravljeno od drvene konstrukcije, građe i stupova s pilane. Za skokove su korištene široke, masivne skije, koje je skijašima osigurala obitelj Horvat. Skakaonica je omogućavala skokove preko 10 metara. Prvi skok izveli su Jakov Kezele i Josip Šnajdar.

Sanjkanje u Delnicama nije bilo toliko značajno jer nije poznato da su postojala natjecanja u sanjkanju, iako su se ljudi sanjkali i sami ručno izrađivali sanjke. Postojalo je sanjkalište "Potok" i zimi se proširivalo drvenom konjskom zapregom s drvenom ralicom. Ljudi su za sebe i djecu tražili dodatne sadržaje i zabavu (Laloš, 2013).

4.1.3. Skijaški klubovi

Među 20 registriranih klubova i sekcija Zimskog športskog podsaveza Zagreb bili su: Skijaški klub "Sokol" Delnice i Skijaški klub "Delnice" Delnice, koji je između ostalog bio organizator lokalnih utrka do 1929. godine. Članstvo u klubovima pojedinci su mijenjali ovisno o nositeljima skijaških natjecanja u Delnicama. Postojala je i Ski sekcija ŠK kluba "Goranin" čija je članica bila Dragica Španović koja je pobijedila u utrci žena na Prvenstvu Gorskoga kotara. Branko Šafar bio je član skijaške sekcije HPD "Risnjak" Delnice te je u utrci za juniore na 18 km osvojio drugo mjesto (Laloš, 2013).

4.1.4. Delnički olimpijci u nordijskom trčanju

Blaženka Tomac-Vodenlić, druga najuspješnija natjecateljica iz Gorskoga kotara bila je članica državne i olimpijske reprezentacije. Sudjelovala je na Zimskim olimpijskim igrama u talijanskoj Cortini 1956. godine.

Siniša Vukonić, član Skijaškog kluba "Goranin" sudjelovao je na ZOI u norveškom Lillehammeru 1994. godine, zatim u Albertvilleu 1992. godine.

Maja Kezele, članica Skijaškog kluba "Goranin" nastupala je na ZOI u Salt Lake Cityu 2002. godine i 2006. godine u Torinu.

Alen Abramović je sudionik ZOI održanih u Torinu 2006. godine gdje je osvojio 82. mjesto (Laloš, 2013).

5. POSLJEDNJE DESETLJEĆE STANJA DELNIČKIH ZIMSKIH SPORTSKIH OBJEKATA I OPREME, SPORTOVA NA SNIJEGU, SPORTSKIH KLUBOVA I NATJECANJA

5.1. Zimski sportski objekti i oprema

2008. godine, u izgradnji je bio **Nordijski centar “Delnice”**, počeli su radovi na izgradnji tri skakaonice od 8, 15 i 30 m. U dugoročnom planu je izgradnja jedne skakaonice i produljivanje postojećih za skokove od 80 m. Bio bi to centar s pet skakaonica, već izgrađenom sportskom dvoranom pod imenom “Klizalište” i adrenalinskim centrom.

“Zahvaljujući djelatnicima delničke podružnice Hrvatskih šuma u potpunosti su kraju privedeni grubi radovi vezani uz izgradnju tri male skijaške skakaonice budućeg Nordijskog centra Delnice, smještenog neposredno uz poznati Lovački dom, odnosno delnički gradski stadion. Tim povodom gradilište su obišli direktor Uprave šuma podružnice Delnice Robert Abramović, tajnik Skijaškog saveza PGŽ Darko Štimac koji je pri Hrvatskom skijaškom savezu zadužen za razvoj skijaških skokova, te Josip Grgurić, predsjednik Sekcije za skokove u Ski klubu “Goranin” Delnice.

Ocjenjujući do sada učinjeno i plan daljnjih aktivnosti Štimac se posebno zahvalio Primorsko-goranskoj županiji uz čiju je financijsku pomoć od 210000 kuna nabavljena plastična podloga za skakaonice od 8 i 15 m te Hrvatskim šumama čiji su djelatnici obavili grube radove pripreme i konfiguracije terena za tri male skakaonice. Ono što bi dalje trebalo slijediti je ugrađivanje pragova na zaletišta te postavljanje plastike na njih kao i fini radovi uređenja okoliša, a o tim će poslovima brigu voditi Grad Delnice, Gradsko-županijsko poduzeće “Runolist”, te poduzeće “Maxel”, najavio je Štimac naglasivši kako bi ti poslovi, želi li se cijelom projektu dati pravi značaj, trebali biti gotovi ubrzo kako bi desetak mladih goranskih skijaša skakača prvi put moglo trenirati u Hrvatskoj. Štimac je podsjetio kako je cijeli projekt začet još 2006. godine te se, po njegovom mišljenju, realizira presporo, ali se nada da će nakon ovih dovršenih poslova i činjenice da su sredstva i rad uložili PGŽ i Hrvatske šume, sada i Grad Delnice znatno aktivnije biti uključen u realizaciju.

Radnici Uprave šuma podružnice Delnice realizirali su na radovima uređenja prostora budućih skakaonica poslove u vrijednosti od 150000 kuna, istaknuo je direktor Robert Abramović napomenuvši kako Hrvatske šume na ovom području potpomažu tradicionalne sportove ovog kraja kao što su skijaško trčanje, biatlon i skijaški skokovi, a aktivno će biti uključeni i u organizaciju Svjetskog prvenstva šumara u ski trčanju kojem je 2013. godine upravo Hrvatska, točnije Mrkopalj, domaćin. I Abramović je izrazio nadu da će Grad

Delnice nastaviti i dovršiti projekt kojem su svoj doprinos dali PGŽ i Hrvatske šume, a Josip Grgurić posebno je naglasio potencijale ovog dijela Delnica vezane uz mogućnost raznovrsne sportske infrastrukture založivši se za kvalitetnije vrednovanje te činjenice te veća ulaganja lokalne samouprave koja bi korist mogla donijeti sportu i turizmu” (Grad Delnice zeleno srce Hrvatske, 2009).

“Grad Delnice u izgradnju je prateće infrastrukture ovih objekata uložio je 138000 kuna, a svota potrebna za daljnje radove vezane uz postavljanje pragova i plastike još nije određena, iako se zna da će plastika biti postavljena na skakaonice od 8 i 25 m, dok za trideset metarsku skakaonicu postoji obećanje Međunarodnog olimpijskog komiteta koji će taj novac osigurati iz sredstava solidarnosti. No, to, kao i radovi na izgradnji četrdeset pet metarske skakaonice, odnosno proširenja sedamdeset metarske na skakaonicu od 80-85 m sada su u drugom planu. Najbitnije je prije jeseni urediti ove dvije male skakaonice kako bi mali goranski skakači i skakačice napokon mogli svakodnevno trenirati u Delnicama” (Grad Delnice zeleno srce Hrvatske, 2009).

Slika 2. Prikaz plana izgradnje Nordijskog centra Delnice

Preuzeto: <http://goranskazima.blogspot.hr/2011/03/skijalista-nakon-kise-sunce.html>

Zatim je izgrađen **Skijaški biatlonski centar “Drgomalj”** 2008. godine. Centar omogućava treninge i natjecanja nordijskim skijašima i biatloncima ljeti i zimi. Održano je prvenstvo za mlađe uzraste i Hrvatski biatlonski kup u ljetnom biatlonu na rolama.

“Osnovna infrastruktura u Skijaškom biatlonskom centru Drgomalj napravljena je 2009. godine i od tada do danas taj su prostor za pripreme koristile, uz hrvatske biatlonske klubove, i “mahom” juniorske reprezentacije Slovenije, Ukrajine, Bugarske i Češke. Njihove su reakcije na uvjete odlične i jasno je da bi Drgomalj mogao biti odlična lokacija za pripreme biatlonaca, tim više što se nalazi svega četrdeset kilometara od mora pa se idealno mogu kombinirati pripreme uz more i one na kontinentu. No, zbog dužine rolerban staze Drgomalj odgovara ponajprije mlađim uzrastima natjecatelja, a da bismo privukli i seniorske reprezentacije, potrebno je asfaltirati tih 350 metara što će biti moguće uključe li se Grad Delnice, GSC i Hrvatske šume”, rekao je Naglič dodavši kako bi ulaganja brzo bila isplativa jer, primjerice, biatlonska reprezentacija Rusije ljeti u susjednoj Sloveniji u Biatlonskoim centru Pokljuka ostavi 50000 eura tijekom priprema.

Grad Delnice u ovaj projekt planira uložiti 40000 kuna za izradu potrebne dokumentacije budućeg BC-a Drgomalj, spreman je pomoći i na druge načine, ali u taj projekt treba ući oprezno i studiozno, najavila je zamjenica delničkog gradonačelnika Katarina Mihelčić: “Najbitnije je vidjeti količinu potrebnih ulaganja i isplativost rada tog Centra. Nije tu riječ samo o 150000 kuna potrebnih za asfaltiranje, već možda i o gradnji infrastrukture vode i struje jer ne znamo hoće li nam njihovo korištenje dozvoliti vojarna Drgomalj. Nadalje, u takvom bi Centru vjerojatno trebao biti zaposlen jedan čovjek pa sve skupa treba dobro izračunati i vidjeti bi li jedan takav Biatlonski centar bio isplativ i bi li zarađivao dovoljno vlastitih sredstava za rad”, rekla je Mihelčić. Sastanku nazočan direktor GSC-a Dario Medvedec istaknuo je kako je projekt nedvojbeno zanimljiv jer nudi mogućnost cjelogodišnjeg sportskog turizma, ali prije kretanja u bilo kakve poslove nužno treba napraviti detaljne studije isplativosti. S tim se, zamjerivši što projekt i ideja najprije nisu predstavljani Sportskoj zajednici Grada Delnica, složila i predsjednica te Zajednice Slavica Grgurić Pajnić” (Krmpotić, 2014).

Grad Delnice 2006. godine kupio je 70 tisuća eura vrijedan ratrak, stroj za uređenje, održavanje staza kako za skijaško trčanje, tako i za alpsko skijanje. U to vrijeme direktor SK “Goranin”, istaknuo je da takav ratrak još uvijek ne postoji nigdje u Hrvatskoj.

Godine 2009. izgrađena je “**Ledena dvorana**” u koju je uloženo 2,7 milijuna eura i 36% iznosa sudjelovala je Europska unija. Dvorana je multifunkcionalna za sport i turizam, nije zatvorena sa svih strana, jedna strana je potpuno otvorena, tako da se sportski sadržaji dijele na ljetne i zimske. Ljeti je postavljena posebna montažna podloga kako bi se mogli

odvijati ostali sportovi poput nogometa, odbojke, rukometa i drugih sportova. Nalazi se u samom centru grada i u daljnjem planu je potpuno zatvaranje dvorane kako bi se privukli hokejaški klubovi za odrađivanje priprema i utakmica. Trenutno, stanovnici u zimskim mjesecima ovu dvoranu koriste kao klizalište dimnezija 60x30 metara. Opremljena je razglasom, osvjetljenjem te ljubitelji klizanja mogu istinski uživati.

“Klizalište za svoje treninge koristi Klub hokeja na ledu „Mamut“, Klub sinkroniziranog klizanja „Zagrebačke pahuljice“, razni športski savezi u sklopu sportskih kampova, tvrtke u sklopu team building programa, a u svrhu rekreacije koriste ga rekreativci, razne turističke agencije te osnovne i srednje škole. Osim za sportske priredbe kao što su razne hokejaške utakmice i turniri, školska i studentska natjecanja, škola klizanja. Klizalište se koristi i za demonstraciju profesionalnih klizačkih saveza, sportsko-zabavna događanja poput maskenbala na ledu, štafetnih ledenih igara, valentinovo na ledu i sl” (Goranski sportski centar, 2016).

MULTIFUNKCIONALNA DVORANA ZA SPORT I TURIZAM		
ADRESA	ANTE STARČEVIČA BB, DELNICE	
UKUPNA POVRŠINA OBJEKTA	3.485 M2	
GODINA IZGRADNJE	2008	
BROJ SVLAČIONICA	6	
BROJ SANITARIJA	3	
RAZGLAS	DA	
RASVJETA	DA	
TRIBINE	U NABAVI	
DIMENZIJE KLIZALIŠTA	60 X 30 m	
DIMENZIJE SPORTSKOG IGRALIŠTA	43 X 22 m	
UMJETNA STIJENA ZA PENJANJE	VEĆA 8,7 m; MANJA 3,0 m	

Slika 3. Prikaz općenitih informacija dvorane u Delnicama

Preuzeto: <http://www.gsc-pgz.hr/multifunkcionalna-dvorana/>

5.1.1. Skijaški centar “Petehovac”

Slika 4. Skijaški centar “Petehovac”

Preuzeto: <https://www.skijanje.hr/vijesti/clanak/petehovac-u-hrvatskyoj-prvi-u-radu?id=24251>

5.1.2. Geografski položaj i opremljenost

Skijalište “Petehovac” nalazi se visini od 1050 mnv. Na udaljenosti od grada Delnica oko 3 km. Skijalište je u privatnom vlasništvu. Iako je bio suočen s birokratskim preprekama, svojom upornošću i radom, skijalište je otvoreno 2004. godine. S godinama privlači sve više gostiju s velikim izborom sportskih sadržaja. Na samom vrhu skijališta izgrađen je planinarski dom s velikom gastronomskom ponudom i smještajem za tridesetak osoba. Skijaška staza dugačka je 350 m te je zbog svoje širine i malog nagiba pogodna za djecu i odrasle početnike. Postavljena je nova vučnica (“tanjurić”), posebno pogodna za korištenje početnicima. Trasa vučnice je na idealnom, blagom terenu. Staza je izrazito pregledna što omogućuje stalni nadzor nad djecom. Skijalište ne posjeduje snježne topove te je nedostatak što dolazi do brzog topljenja snijega prilikom toplijeg vremena. Staza se redovito održava kako zimi tako i ljeti te je dovoljno dvadesetak centimetara snijega da bi staza bila u funkciji. Vrlo je privlačno zbog noćnog skijanja svakim danom u terminima između 18-20.30 sati. Na stazi se nalaze reflektori te ljudi bezbrižno mogu uživati u skijanju nakon radnog dana. Vrlo je povoljna cijena karata, a za djecu do 10 godina je još jeftinija. Uređuje se i poligon za sanjkanje čime se proširuju i sportski sadržaji te dolazi sve više ljudi. Na skijalištu postoji mogućnost iznajmljivanja opreme za sve uzraste (Barišić, Muhvić, 2010).

Idealno bi bilo kad bi se u budućnosti uredila još jedna staza, dulja nego postojeća, veće strmine, koja bi bila zanimljiva naprednijim skijašima te bi se tako ostvarilo bolje poslovanje. Svakako, što prije se trebaju osigurati prihodi za kupnju snježnih topova koji bi omogućili dulje trajanje sezone.

5.1.3. Skijaška natjecanja na “Petehovcu” u nordijskim disciplinama

U organizaciji ski kluba “Goranin” 1996. godine održano je prvenstvo Hrvatske u nordijskim disciplinama. Skijaši domaćeg kluba osvojili su jedanaest zlatnih, šest srebrnih i šest brončanih medalja. Dvije godine nakon, održan je “Croatia Cup”, najbolji rezultat ostvario je Alen Abramović.

5.2. Skijaški klubovi i sportski rezultati

Većina klubova koji su osnovani davnih dana, što je navedeno u povijesnom dijelu, postoje i dan danas. Njihovi članovi postigli su zapažene rezultate kako na državnoj tako i na svjetskoj razini te su itekako vrijedni spomena. Skijaši “Goranina” sudjelovali su na FIS natjecanjima u Češkoj, Austriji i Njemačkoj, međunarodnom skijaškom natjecanju na Pokljuki, kupu Platka, Svjetskom juniorskom prvenstvu u Asiago Galliou i mnogim drugima. Od skijašica potrebno je istaknuti Maju Kezele koja je nastupila na Zimskoj univerzijadi u Slovačkoj i zauzela 47. mjesto. Nastupila je 2002. godine na ZOI u Salt Lake Cityu. Prvakinja Hrvatske postala je u skijaškom trčanje na utrci na 5 km u Begovom Razdolju. Robert Štimac, član SKI kluba “Goranin” proglašen je 2002. godine za najboljeg sportaša Delnica. Na državnom prvenstvu članovi kluba “Goranin”, 2003. godine, osvajaju 11 zlatnih, 5 srebrnih i 7 brončanih medalja. Također, 2004. godine bila je jako uspješna, “Goranovi” skijaši osvojili su 19 medalja na državnom prvenstvu u Zagrebu, a na natjecanju za “Hrvatski pokal” bili su prvi. S obzirom na natjecanja, rezultate i rad, SKI klub “Goranin” jako je uspješan kako na državnoj tako i svjetskoj razini. S godinama uključuju se i djeca te sudjeluju na mnogim natjecanjima kao što su “Gorenje kup” u veleslalomu i na “Trofeju Topolino” u nordijskim disciplinama. S godinama se sport sve više razvija te je 2008. godine počeo tečaj za skakače koji su pohađali dječaci i djevojčice. Uređuju se i dvije male skakalice u Delnicama (Laloš, 2013)

Zaključno, Skijaški klub “Goranin” jedan je od vodećih sportskih klubova u gradu Delnice prema broju natjecanja. Posljednjih 20 godina o tome klubu mogu se napisati stranice i stranice s obzirom na uspjehe, skijaše i sam rad kluba.

5.3. Trenutno stanje sportova na snijegu i mogućnosti napretka

Čitajući najnovije ponude skijaškog centra “Petehovac” može se zaključiti da iz godine u godinu skijalište napreduje. S obzirom na ukidanje Brdsko-planinskog zakona koji je uvelike otežao razvoj Gorskog kotara, a tako i samog sportskog dijela, uvjeti su za sada i dobri. Uspoređujući Delnice s ostalim gradovima u Gorskom kotaru, zasigurno, što se tiče sportova na snijegu, za sada su na prvome mjestu. Zadnjih godina postoje i škole skijanja, dolaze različiti vrtići i škole iz raznih dijelova naše domovine. Kapacitet planinarskog doma povećao se zadnjih godina te je idealan za održavanje škola u prirodi i različitih izleta. Od sportova na snijegu moguće je prakticirati alpsko skijanje, snowboarding, skijaško trčanje i sanjkanje.

Primjer jednodnevne ponude:

ZIMSKI PROGRAMI

Jednodnevna ponuda na snijegu sadrži sljedeće aktivnosti:

- Dolazak do planinskog centra “Petehovac” (prigodna dobrodošlica)
- Nakon toga šetnja oko 1 km do mjesta gdje je spuštanje na gumama i natjecanje
- Povratak do planinskog centra – okrijepa i kraći odmor
- Odlazak do izvorišta Jezerka na 976 mnm. Udaljenost od doma samo 10 min
- Spuštanje po užetu (apsajl) 70 m uz zaleđenu strminu, nakon toga penjanje uz rub Jagodine stijene oko 120 m
- Povratak do planinarskog doma 10 min
- Mogućnost zamjenskih aktivnosti, a to su: natjecanje u sanjkanju, igranje nogometa na snijegu
- Cijena vođenja grupe do 5 ljudi je 400 kn, a svaka osoba plus je dodatnih 35 kn

(Petehovac osvježavajući trenutak za Vaše slobodno vrijeme, 2017).

6. SPORTSKO-REKREACIJSKI CENTAR MRKOPALJ

6.1. Geografski položaj

Mrkopalj je mjesto na 824 mnv, okruženo s planinama koje ga zimi štite od južnih vjetrova. Planine nad samim Mrkopljem dostižu nadmorsku visinu 1085 m do 1269 m nadvisujući ga 400 m. Priroda je obdarila Mrkopalj svime što je potrebno za razvitak jednog skijaškog centra. Na području općine Mrkopalj nalazi se najviše naselje u Hrvatskoj, Begovo Razdolje, smješteno na preko tisuću metara nadmorske visine. Sportsko-rekreacijski centar Mrkopalj sastoji se od skijališta “Čelibaša”, “Begovo Razdolje”, biatlonski centar “Zagmajna” i nordijski centar “Vrbovska poljana”.

6.1.1. Povijesni razvoj

Tako je 1912. godine dr. Tomo Cuculić, Mrkopaljac, kao član Hrvatskog akademskog športskog kluba (HAŠK) pozvao ostale članove da dođu na skijanje u Mrkopalj. Tadašnje posjetitelje “osvojila” su mrkopaljska, snježna brda i tako je sve počelo. Već 1913. godine u Mrkoplju je organiziran prvi skijaški kamp. Skijaši su svoje prve zavoje izvodili na skijama delničkih obitelji Ofak i Klobučar koji su proizvodnju započeli 1911. godine. Aktualno je postalo i nordijsko skijanje, tako je u Mrkoplju 1924. godine održano prvo prvenstvo Hrvatske i Slavonije u skijaškom trčanju na 7 m i spustu. Nakon nekoliko godina, točnije, 1934. godine sagrađena je skijaška skakonica i održano je prvo službeno natjecanje (Ski klub Mrkopalj, 2015).

Tablica 1. Pregled događaja skijanja u Mrkoplju kroz povijest

Preuzeto: Općina Mrkopalj (2003). MRKOPALJ 90 godišnjica kolijevke skijanja 1913.-2003.

GODINA	DOGAĐAJ
1913	održan prvi skijaški tečaj u Mrkoplju sa sveukupno 14 skijaša (Wickert) – prvo organizirano skijanje u Hrvatskoj
1914	održano 1. Prvenstvo Hrvatske i Slavonije u skijaškom trčanju na 7 km
1933	Ivan Rožman napravio nacrt skakaonice u Mrkoplju
1934	izgrađena prva skakaonica u Hrvatskoj "Pod Vrhin" po nacrtu ing.

	Rožmana(10 m)
1936	Održano međunarodno natjecanje u ski skokovima
1937/1938	Joakim i Viktor Polić, sungerski stolari i kolari, na svom zemljištu pod "Lazićima" u Sungeru napravili su skijašku skakaonicu do 30 m
1942	od najboljih goranskih skijaša stvara se skijaški vod Drugog odreda na čelu sa skijašem Milanom Rustenbegom
1947/1948	u Mrkoplju i Sungeru osnovani inicijativni odbori i održane osnivačke skupštine sa skijaškim sekcijama
1949	organiziran tečaj za skijaške suce na Petehovcu kako bi se mogle zadovoljiti potrebe za suđenjem na skijaškim natjecanjima
1949	organizirano Kotarsko prvenstvo u skijanju u svim kategorijama
1956	Nada Kustec Birko – Mrkopaljka, prva hrvatska olimpijka; sudionica zimske olimpijade u Cortini d'Ampezzo i Oslu
1962	sazrijeva ideja o manifestaciji MEMORIJAL
1962/1963	u Mrkoplju se dvije godine zaredom održava natjecanje <i>Tragom primorsko – goranskih partizana</i> (kao nastavak na manifestaciju iz 1961. u Delnicama)
1963	izdana brošura prigodom Zlatnog skijaškog jubileja u kojoj dr. Ivo Lipovšćak piše: " <i>Duboko sam uvjeren da će u skoroj budućnosti Mrkopalj i njegova okolica značiti za suvremeno skijanje i zimski turizam u našoj Republici ono što je prije 50 godina bio za početak organiziranog skijanja u Hrvatskoj.</i> "
1963	u sklopu natjecanja <i>Tragom primorsko – goranskih partizana</i> održavane su utrke na kojima se pucalo iz vojničkih pušaka, što su ujedno počeci biatlonskog natjecanja u Hrvatskoj
1963	zahvaljujući upornosti Franje Starčevića i Selimira Sinka sazrijeva ideja o manifestaciji koja će se održavati u Mrkoplju svake godine, a pod nazivom " <i>Memorijal 26-orice smrznutih partizana</i> " – koja postaje jedna od najvećih i najmasovnijih općejugoslavenskih sportskih priredbi
1964	održano 1. Prvenstvo Jugoslavije u biatlonu
1972	u sklopu <i>Memorijala Mira</i> održavaju se skijaški skokovi na 10-metarskoj skakaonici

1978	održan 1. Goranski maraton na Matić poljani, te se aktivnije organiziraju prvenstva šumara i drvara u skijaškom trčanju
1978	na Pokljuki su održane prve biatlonske pripreme za cijelu SFRJ
1979	formiranje republičkih biatlonskih reprezentacija
1984	Franjo Jakovac nastupa kao prvi naš biatlonac iz Mrkoplja na ZOI u Sarajevu
2001	u Mrkoplju se stvara biatlonska ekipa junior
2002	nastup juniora na Svjetskom juniorskom prvenstvu u Italiji; kroz ljetni period pokreće se i dječji biathlon
2006	nastup Petre Starčević, naše najmlađe biatlonke na ZOI u Torinu
2008	Jakov Fak osvaja zlatnu medalju na Svjetskom juniorskom prvenstvu u ljetnom biatlonu u Francuskoj
2009	Jakov Fak osvaja bronzu na Svjetskom seniorskom prvenstvu u Južnoj Koreji
2010	na olimpijadi u Vancouveru, Jakov Fak osvaja srebrnu medalju
2013	Dino Butković osvaja srebrnu medalju na Svjetskom juniorskom prvenstvu u Austriji, te srebrnu i brončanu medalju na Svjetskom juniorskom prvenstvu u ljetnom biatlonu
2013	na Vrbovskoj poljani održan 45. EFNS (Europsko prvenstvo šumara u skijaškom trčanju)

6.1.2. Počeci razvoja sportova na snijegu, natjecanja i izgradnja skakaonice

Na samim počecima uporni skijaši Mrkopaljci osnovali su vlastitu družbu s kojom su nekada osvajali natjecanja, a ponekad i gubili. Na takav način su uspješno predstavljali svoj Mrkopalj. Na treninzima su uvježbavali elemente koji su i nama danas poznati te ih primjenjujemo u praksi, a to su: plužni zavoj, kosi spust, dijagonalni korak, prakticirali su i skijaške skokove, biatlon, sanjkanje... U svemu ovome, kako piše, veliku ulogu imao je Franjo Bučar koji je u periodu od 1894. do 1895. godine organizirao prvi skijaški tečaj u Zagrebu i osnovao skijašku sekciju u sklopu Hrvatskog klizačkog društva. Daljnjem razvoju skijanja pridonose članovi HAŠK-a koji su na nagovor Mrkopaljca, dr. Tome Cuculića, 1913. godine organizirali skijaški tečaj prvi za cijelu Hrvatsku u Mrkoplju. Početak organiziranog skijanja u Hrvatskoj smatra se baš te godine. Prilikom drugog tečaja

održanog u Mrkoplju 1914. godine, organizirano je prvo Prvenstvo Hrvatske i Slavonije u skijaškom trčanju. Uz novčanu pomoć obitelji Lipovac, prema nacrtu ing. Rožmana 1934. godine izgrađena je skakaonica. Norvežanin Jahr je na natjecanju skočio čak 46 m. Sljedećih godina održana su natjecanja u skijeringu s konjskom zapregom, zatim utrke gdje psi vuku skijaše na saonicama. Što se tiče skijaških skokova, Mrkopaljci se nisu proslavili, često su padali iz razloga što nisu imali stručnu osobu da im pokaže. Nakon toga, ubrzo je izgrađena, nova, kraća skakaonica do 30 metara, bilo je to 1937.-1938. godine. Domaći stolari izradili su skije za skakanje te su ovoga puta uspješnije izvodili skokove. Od značajnih natjecanja 1967. godine na Čelimbaši je održan noćni slalom pod bakljama što je svjetski poznati događaj. Godinu kasnije, vozio se dnevni slalom gdje su sudjelovala 53 skijaša. U sklopu Memorijala održavaju se skokovi na deset metarskoj skakaonici 1972. godine (Općina Mrkopalj, 2003).

Slika 5. Prvenstvo u Mrkoplju

Preuzeto: Općina Mrkopalj (2003). MRKOPALJ 90 godišnjica kolijevke skijanja 1913.-2003.

6.1.3. Osnivanje sekcija i klubova

U sezoni 1947./48., osnovani su inicijativni odbori u Mrkoplju i Sungeru i nakon toga osnivačke skupštine PD "Bijele stijene" u Mrkoplju i PD "Bitoraj" u Sungeru sa skijaškim sekcijama. U Mrkoplju je bilo oko sedamdeset članova, a u Sungeru tridesetak. Ubrzo je napravljen program rada, društva su registrirana te je započeo njihov rad. Bilo je potrebno osigurati financijska sredstava zbog opremanja skijaša. Ubrzo su osigurana za cijeli Gorski kotar, a Mrkopaljci su dobili najviše. Skije su izrađivane kod obitelji Klobučar u Delnicama dok su oni najbolji kupovali u Sloveniji i Zagrebu. Osnovana je sportska sekcija najboljih koji su nastupali na Sljemenu i Platku. Organiziran je ubrzo tečaj i trening za tridesetak skijaša iz Mrkoplja, Sungera, Delnica i Ravne Gore. Trajao je dvanaest dana

pod stručnim vodstvom Slovenca Franca Smoleja kao vrhunskog skijaškog znalca. Održano je izlučno natjecanje gdje je briljirala Mrkopaljka Nada Birko koja je već bila pod specijalnim režimom treninga i priprema za natjecanje. Nastupom na VI. Zimskim olimpijskim igrama u Oslu gdje je zauzela 14. mjesto i kao višegodišnja prvakinja Jugoslavije bila najbolja hrvatska skijašica, do Janice Kostelić.

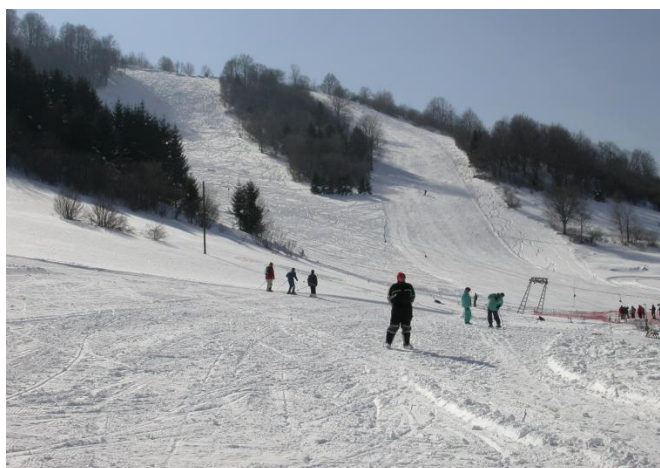
Josip Rački, nastavnik tjelesnog odgoja u osnovnoj školi, oživljava skijaško trčanje u Mrkoplju. Organizirala su se tada mnoga prvenstva, a jedno od poznatijih je “Tragom primorsko-goranskih partizana”, kasnije nazvano “Memorijal 26 smrznutih partizana” koje je značajno pridonijelo razvitku skijanja u cijeloj Jugoslaviji.

Šezdesetih godina, aktivna je bila i sekcija alpskog skijanja, a pokušalo se i sa skijaškim skokovima. Najbolji alpski skijaš bio je Marko Starčević, jedan od najboljih mladih skijaša u Jugoslaviji. Natjecao se na Europskom školskom prvenstvu u Schladmingu i Trofeju Topolino u Trentu (Općina Mrkopalj, 2003).

6.2. Skijalište Čelimbaša

6.2.1. Geografski položaj i opremljenost

Nakon povijesnog dijela o sportsko-rekreacijskom centru Mrkopalj, potrebno je uvidjeti današnje stanje pojedinih skijališta i mogućnosti napretka. Za početak, nezaobilazna Čelimbaša.

Slika 6. Skijalište “Čelimbaša” zimi

Preuzeto: <http://src-mrkopalj.com/skijaliste-celimbasa/>

Skijalište Čelimbaša nalazi se u mjestu Mrkopalj, udaljenom desetak kilometara od mjesta Ravna Gora, odnosno 15 km od grada Delnice. Što se tiče samog položaja skijališta, vrlo je povoljan iz razloga što kada siđete s autoceste Rijeka-Zagreb na izlazu Delnice, nastavite starom cestom prema Rijeci i za čas ste na skijalištu. Mjesto Mrkopalj nalazi se na 824 mnv, okruženo brdima Čelimbaša i Maj. Vrh Čelibaše nalazi se na 1084 mnv, u podnožju nalaze se tanjurići dužine 750 m koji vuku skijaše na vrh. Za razliku od vučnice na Petehovcu koja je na blagom terenu, vučnica je relativno strma i ne preporuča se djeci mlađoj od 10 godina.

Slika 7. Prikaz vučnice u ljeto 2017. godine

Skijalište se sastoji od tri staze, to su: turistička, crvena (1350 m duljine), crna (500 m duljine) i sunčana, također crvena (1000 m duljine). Dvije najduže staze dovoljno su duge i široke da pruže zadovoljstvoiskusnim skijašima. Sastoje se od nekoliko prijelomnica i svakodnevno se uređuju tokom skijaške sezone (SRC Mrkopalj, 2015).

Svakako bi bilo potrebno urediti stazu koja bi bila namijenjena za prve dječje skijaške “korake” te škole skijanja. Na taj način privuklo bi se mnogo vrtića i škola s obzirom na mogućnost boravka u skijaškom domu. Također, potrebno je investirati u snježne topove

za proizvodnju umjetnog snijega kako bi skijalište što dulje u zimskim mjesecima bilo u funkciji.

Slika 5. Mapa skijališta

6.2.2. Trenutno stanje i događanja

U razgovoru s nadležnima, skijalište je prethodnu zimu bilo u funkciji pet dana što je jako tužno za jedan skijaški centar i cijeli Gorski kotar. Riječ je o “slabim” zimama, pretopla klima, južni vjetar i kao posljedica svega dolazi do brzog topljenja snijega. S obzirom na skoro nikakva ili mala ulaganja zbog lošeg financijskog stanja, skijalište iz godine u godinu sve više propada, nemogućnost kupnje snježnih topova i nezainteresiranost same države oko ovakvih investicija ne dovodi do pozitivnih rezultata.

Slika 8. Natpis načina financiranja skijališta

Bez obzira na loše uvjete, čitajući facebook stranicu “Skijanje Mrkopalj”, zimi, ali i ljeti, na skijalištu su organizirana različita događanja, što je pozitivno da se domaći ljudi trude i privlače goste. Organizirana su različita natjecanja i druženja pod maskama.

Nedavno je otvoren hostel uz samo skijalište sa smještajnim kapacitetom od šest dvokrevetnih i dvije četverokrevetne sobe uz odličnu gastronomsku ponudu i pristupačne cijene. U hostelu se također organiziraju različite skijaške zabave i priredbe. Također u domu postoji mogućnost iznajmljivanja skijaške opreme, ski servis i licencirani učitelji za ski školu.

Slika 9. Skijaški dom "Mrkopalj"

Preuzeto: https://web.facebook.com/Skijanje-Mrkopalj-256235177858099/?_rdc=1&_rdr

6.3. Skijalište Begovo Razdolje

6.3.1. Geografski položaj i opremljenost

Skijalište Begovo Razdolje nalazi se točno preko puta hotela “Jatreb” i dio je Olimpijskog centra Bjelolasica koji danas nije u funkciji. Inače je najviše naseljeno mjesto u Hrvatskoj koje se nalazi na 1078 mnv. Skijalište ima jednu stazu duljine 1000 m i vučnicu Sidrašicu duljine 400 m koja se penje na Klobučarev vrh (1215 m). Mjesto je okruženo planinama i šumskim stazama te je idealno za visinske pripreme sportaša i planinarenje. Staza je na vrhu dosta uska, spuštajući se prema dolje je sve šira. Vrh je često opasan zato što se brzo napravi led koji uglavnom stvara probleme. Ovdje je rođen Jakob Mihelčić, jedan od prvih hrvatskih planinarskih vodiča, koji je otkrio Bijele i Samarske stijene, a one su danas strogi rezervat prirode (Muhvić, 2004).

Slika 11. Prikaz dijela skijališta u Begovom Razdolju u ljeto 2017. godine

U Begovom Razdolju nalazi se hotel “Jastreb” koji je do prije petnaest godina okupljao mnogobrojne skijaše i goste iz različitih dijelova naše domovine. Danas taj hotel stoji zapušten i propada, no međutim, u razgovoru s mještanima, postoji informacija da je hotel kupljen od strane bivšeg menadžera koji planira zaista ulagati i “oživjeti” mjesto i zimski turizam. Najveći problem samog skijališta kao i većine ostalih u Hrvatskoj je brza promjena klime i otapanje snijega, potrebno je uložiti novac u snježne topove za proizvodnju umjetnog snijega.

Što se tiče razvoja u budućnosti, svakako bi bilo pozitivno da se kupljeni hotel “Jastreb” što prije obnovi, skijalište dodatno uredi, otvaranje škola skijanja, uređenje staze za

sanjkanje, dodatno proširenje izbora sportova na snijegu, različite aktivnosti za djecu, a time bi gosti imali i gdje boraviti.

Slika 12. Hotel "Jastreb" i stroj za uređivanje staze, slikano u ljeto 2017. godine

6.4. Biatlonski centar Zagemajna

Slika 13. Biatlon centar Zagemajna

Preuzeto: <http://src-mrkopalj.com/biatlonski-centar-zagmanja/>

6.4.1. Geografski položaj i opremljenost

Biatlonski centar Zagemajna, koji je također dio SRC Mrkopalj, nalazi se na 900 m n.v. u crnogoričnoj šumi. Biatlonski centar Zagemajna raspolaže s 4,5 km dugačkom stazom za skijaško trčanje i strelištem za biatlon. Ljeti skijaške staze postaju mountain-bike staze što znači da BC Zagemajna nije samo zimska destinacija već i ljetna.

Ovaj polivalentni centar jako je zanimljiv investitorima koji vole kontinentalni turizam, a posebno ima prednost zbog blizine Jadranskog mora koje je udaljeno svega pedeset km. Glavni zadatak investitora je izgradnja cjelokupne infrastrukture s kojom će postići osnovne uvjete za pripreme i utrke skijaša nordijaca i biatlonaca. Nažalost, investitora još uvijek nema. Nadamo se da će se i ovaj centar što prije obnoviti i modernizirati (SRC Mrkopalj, 2015).

6.4.2. Održana brojna natjecanja

Prema podacima biatlonski centar Zgornja proteklih godina bio je domaćin "Otvorenog prvenstva Balkana" u biatlonu 2005. godine gdje su sudjelovali sportaši iz čak devet država. Prvenstvo je trajalo tri dana, nastupilo je 150 natjecatelja, najuspješnija reprezentacija bila je Slovenija. Hrvatska je tada ukupno bila na četvrtom mjestu, srebrnu medalju osvojio je Jakov Fak, a četiri brončane: Petra Starčević, Jakov Fak, Krunoslava Kauzlarić i štafeta. Održano je i niz regionalnih i državnih prvenstava.

Natjecanje je pridonijelo velikoj promociji, ne samo Mrkoplja, već i cijelog Gorskoga kotara gdje su sportaši bili smješteni. Organizatori natjecanja bili su Općina Mrkopalj, Odbor za biatlon Hrvatskog skijaškog saveza, Hrvatska vojska i sami mještani.

6.5. Nordijski centar Vrbovska poljana

6.5.1. Geografski položaj i opremljenost

Nordijski centar Vrbovska poljana udaljen je od mjesta Begovo Razdolje 7 km i nalazi se na 1240 mnn, također je dio SRC Mrkopalj. Smještena je u podnožju najviše planine Gorskoga kotara, nedaleko Bjelolasice. Vrbovska poljana je specifična jer na njoj gotovo uvijek ima snijega u zimskim mjesecima. U blizini se nalazi planinarska kuća "Jančarica" gdje dolaze mnogi planinari koji posjećuju Bijele i Samarske stijene. Vrbovska poljana je turistički atraktivna, kako zimi, tako i ljeti za planinare, bicikliste, ostale sportaše i zaljubljenike u prirodu (SRC Mrkopalj, 2015).

Slika 14. Vrbovska poljana

Preuzeto: https://www.tz-mrkopalj.hr/vrbovska_poljana.php

U ovom nordijskom centru 2013. godine održana je najveća sportska zimska manifestacija koja je ikada održana u Hrvatskoj. Održano je Prvenstvo šumara Europe u nordijsko-pucačkim disciplinama koje je brojalo čak 1500 učesnika. Organizatori su bili Općina Mrkopalj i Hrvatske šume.

Slika 15. Prvenstvo šumara Europe na Vrbovskoj poljani

Preuzeto: <http://portal.hrsume.hr/index.php/hr/tvrka/uprave/zagreb/75-news/latest-news/455-vrbovska-poljana-spremna-za-natjecanje>

6.6. Ski klub Mrkopalj

Ski klub Mrkopalj djeluje na području SRC Mrkopalj sa svojim skijalištima Čelimbaša i Begovo Razdolje. Klub okuplja samo alpske skijaše, a osnovan je tek 2003. godine. Učlanjena su djeca iz cijelog Gorskoga kotara (Mrkopalj, Lokve, Ravna Gora čak i grad Rijeka). Većina djece prijavljena je u Hrvatski skijaški savez kao natjecatelji. Sudjeluju na utrkama Cro ski kupa koje se održavaju na skijalištima u Hrvatskoj i u inozemstvu. Klub je zadnjih godina uspješno bio organizator raznih utrka. Utrke organizira na skijalištima u Begovom Razdolju, Mrkoplju, Petehovcu, Platku. Posljednje organizirane utrke bile su Cro ski kup, OŠ Primorsko-goranske županije, veteranske i utrke za firme (Ski klub Mrkopalj, 2015).

Ciljevi i djelatnosti kluba su:

- okupljanje mladeži i građana radi bavljenja skijaškim sportom
- poticanje i promocija skijaškoga sporta
- razvijanje i unapređenje suradnje na svim razinama u skijaškom sportu uopće
- sudjelovanje u domaćim i međunarodnim skijaškim natjecanjima
- organizacija sportskih natjecanja i drugih sportskih priredaba
- stalno usavršavanje kvalitete natjecatelja
- školovanje i usavršavanje vlastitoga stručnoga pedagoškoga kadra
- praćenje zdravstvenoga stanja i organiziranje posebne zdravstvene zaštite članova i natjecatelja
- predstavljanje i unapređenje svih oblika suradnje s tijelima lokalne samouprave i stručnim ustanovama na ostvarivanju ciljeva kluba (Ski klub Mrkopalj, 2015).

6.7. Proslavljeni mrkopaljski sportaši

JAKOV FAK je hrvatski biatlonac, rodom iz Mrkoplja, mjesta gdje je započeo i svoje prve skijaške “korake”. Danas nastupa za Sloveniju, a do sada je za Hrvatsku osvojio dva brončana odličja. Jedno je sa svjetskog prvenstva u biatlonu u Pyeongchangu 2009. godine., a druga medalja je sa Zimskih olimpijskih igara u Vancouveru. Tada mladi Mrkopaljac postao je prvi hrvatski biatlonac s medaljom. Sportsku karijeru počeo je skijaškim trčanjem, a zatim se prebacio u biatlon. Imao je čast nositi zastavu na Zimskim olimpijskim igrama Vancouveru.

Naime, zbog manjka financijskih sredstava, Jakov je jedno vrijeme sam trenirao u Mrkoplju jer savez nije imao novaca plaćati da trenira sa slovenskom reprezentacijom. Zbog loše situacije koja se odužila, Jakov je tražio ispisnicu iz Hrvatskog biatlonskog saveza te se priključio slovenskoj reprezentaciji. Pod zastavom Slovenije postao je svjetski biatlonski prvak u njemačkom Ruhpoldingu na utrci od 20 km.

Slika 16. Jakov Fak

Preuzeto: <https://www.tportal.hr/sport/clanak/jakov-fak-umalo-postao-slovenski-sportas-godine-20151209>

6.7.1. Razgovor s Leonom Popović

Leona Popović, alpska skijašica iz Mrkoplja, rođena u Rijeci 1997. godine. Sudjeluje u utrkama u organizaciji FIS-a od 2014. godine. Debitirala je u utrci slaloma na Copper Mountain, ali nažalost, nije završila prvu vožnju. U kanadskoj Panorami zauzela je drugo mjesto u slalom. Sudjelovala je na zagrebačkom Sljemeni, međutim, nije završila utrku. Na Svjetskom prvenstvu u Vail/Beaver Creeku osvojila je 30. mjesto u superveleslalomu.

Prema novijim podacima 2017. godine. Leona je osvojila prve ženske bodove za Hrvatsku nakon šest godina zauzevši 18. mjesto u superveleslalomu i time osvojila 13 bodova u Svjetskom kupu.

Slika 17. Leona Popović

Preuzeto: <https://www.24sata.hr/sport/shiffrin-najbrza-nasa-leona-je-doskijala-do-rezultata-karijere-498879>

Leona je odgovorila na nekoliko pitanja o svojoj karijeri i skijalištima u Gorskom kotaru.

1. Opiši početak svoje skijaške karijere.

Počela sam sa šest godina na skijalištu u Begovom Razdolju. Poslije su izgrađena skijališta Čelimbaša, Platak i Sljeme, pa članstvo u Ski klubu „Mrkopalj“ te nakon toga sam se prebacila u Ski klub „Rijeka“ zbog boljih uvjeta. U tom klubu sam još uvijek. Nakon godinu dana u SK „Rijeka“ trener dječje reprezentacije Mirko Kvastek, pozvao me da budem priključen član reprezentacije i godinu nakon, tj.sezonu 2013./2014. godine, postajem član reprezentacije. Trenutno sam u sastavu A reprezentacije.

2. Skijaš li u slobodno vrijeme na nekom od goranskih skijališta?

Odskijam kad „ulovim“ da skijalište radi i da ima snijega. Nažalost, to baš i nije često, mislim da sam zadnji put skijala na Čelimbaši koja je 5 min od moje kuće prije dvije ili čak tri godine. A na ostalim goranskim skijalištima puno više.

3. Koji su najveći nedostaci goranskih skijališta prema tvom mišljenju?

Najveći nedostatak je malo ulaganja i neznanje kako kvalitetno poboljšati sam napredak.

4. Koje ti je najdraže skijalište u Gorskom kotaru i zbog čega?

Najdraža skijališta su mi Begovo Razdolje i Čelimbaša jer sam kao mala puno vremena provodila na njima i ostala su mi u jako lijepom sjećanju.

5. Odrađuješ li neke od treninga u svojem kraju, barem kondicijske?

Sve kondicijske treninge i pripreme odrađujem u Gorskom kotaru - Mrkopalju, Delnicama, Vrbovskom. Uvjeti za to su jako dobri i imam sve potrebno, a i doma sam.

7. SKIJAŠKO TRČANJE U RAVNOJ GORI

7.1. Povijest

Počeci razvoja skijaškog trčanja u Ravnoj Gori povezani su s razvojem skijaškog trčanja u cijeloj Hrvatskoj, bilo je to dvadesetih godina, 20. stoljeća. Prvi pisani podaci o skijaškom trčanju potječu od 1933. godine kada je osnovana skijaška sekcija u sklopu Hrvatskog planinarskog društva Bjelolasica. Iste godine je osnovana podružnica "Bjelolasica" u Ravnoj Gori koja je ubrzo imala 25 aktivnih članova sa skijaškom sekcijom. Zatim je osnovano Sportsko društvo "Goranka" 1950. godine koje je osim skijaške sekcije imalo i sekcije šaha, nogometa, kuglanja itd. Uspješno je nekoliko puta organizirano prvenstvo Socijalističke Republike Hrvatske u skijaškom trčanju gdje je posljednje, 1987. godine, nastupilo čak 200 natjecatelja. Tadašnja legenda ravnogorskog skijanja bio je Viktor Herljević koji je između ostalog i sam proizvodio skije.

Povratkom s Kineziološkog fakulteta, 1992. godine, Zoran Skender, bivši reprezentativac, ponovno oživljava ovaj sport u svojem rodnom mjestu. U sklopu OŠ Dr. Branimira Markovića skijaško trčanje postaje izvannastavna sportska aktivnost koja okuplja dvadeset učenika. Skijaši se uključuju u TSK Budućnost iz Brod Moravica i kao njegovi članovi nastupaju po natjecanjima u Hrvatskoj. Zauzvrat su dobili svu potrebnu opremu za natjecanja i treninge (Skender, Podobnik, 2013).

7.1.1. Trkačko skijaški klub "Ravnogorac"

Godinu dana kasnije, točnije, 28.5.1993. godine, Tomislav Svetličić i Zoran Skender osnivaju Trkačko skijaški klub "Ravnogorac" u Ravnoj Gori. Nakon nekog vremena klub

je preimenovan u "Ravnogorac-Radin" zbog sponzorstva, međutim, staro ime je vraćeno 2001. godine. Klub je postao u kratkom vremenu jedan od najboljih klubova skijaškog trčanja u Republici Hrvatskoj. Godine 1997./1998. postaje najboljim hrvatskim klubom u svim kategorijama, nakon samo četiri godine postojanja. Devet godina unazad klub je i danas među najuspješnijima. Na natjecanju "Trofeo Topolino" (europsko prvenstvo za mlađe kategorije) postigli su značajne rezultate. U klupskom poretku, TSK Ravnogorac osvojio je treće mjesto na Topolinu 1998. godine. Kasnijih godina članovi kluba su u sastavu reprezentacije Primorsko-goranske županije s najvećim brojem reprezentativaca gdje pridonose izvrsnim rezultatima.

Posljednjih godina klub ima najbolje natjecatelje na svim razinama državne selekcije. Natječu se na svim razinama svjetskih natjecanja, a to su: Alpe Adria, FIS natjecanja, Kontinentalni kupovi, Univerzijada, svjetska juniorska prvenstva, svjetska prvenstva, svjetski kupovi i kao vrhunac Olimpijske igre. U Salt Lake Cityu, na Zimskim olimpijskim igrama 2002. godine, nastupili su članovi kluba Damir Jurčević i Denis Klobučar pod vodstvom trenera Zorana Skendera. Na Zimskim olimpijskim igrama u Torinu 2006. godine, nastupili su Damir Jurčević, Denis Klobučar i Alen Abramović, članovi TSK Ravnogorac. Klub je 2013. godine dobio plaketu SKI saveza Primorsko-goranske županije za rezultate i doprinos razvoju samog skijaškog trčanja (Skender, Podobnik, 2013).

7.1.2. Oprema, uređenje staza i prijevoz skijaša

Prema podacima iz 2013. godine zbog financijskih nedostataka dugo nije obnovljena dječja oprema. Prvi kombinezoni bili su ljubičasti, zatim plavi, pa crveni. Na njima su uvijek bila istaknuta imena sponzora. Oprema se prenosila s koljena na koljeno članovima kluba. Što se tiče opreme danas, roditelji financiraju 30%, a klub 70% kompletnu opremu. U prijevozu djece prije je pomagala Šumarija Ravna Gora posuđujući svoj kombi, zatim komunalno poduzeće, a prije četiri godine kupljen je vlastiti kombi SKI saveza Hrvatske, star tri godine. 1998. godine osiguran je ratkrak, stroj za uređivanje staza. Ratrak su pronašli u groznom stanju, sav pokraden. Ubrzo je popravljen i osposobljen za rad. Taj ratrak nažalost više nije u funkciji zbog čestih kvarova. Danas je klub bez ratraka. Izradu staze dvije godine sponzorirao je ratrak Cerini d.o.o. Prilikom organizacije utrka, klub iznajmljuje prijevozno sredstvo za uređenje staza što je financijski jako skupo (Skender, Podobnik, 2013).

7.2. Razgovor s reprezentativcem Edijem Dadićem

Imala sam čast razgovarati s reprezentativcem nordijskog skijanja Edijem Dadićem, inače članom TSK “Ravnogorac”. Edi mi je ispričao svoj sportski put i trenutno stanje kluba.

Edi Dadić rođen je 22.12.1993. godine u Rijeci. Živi u Ravnoj Gori gdje i naporno trenira. Nordijskim skijanjem počeo se aktivno baviti 1999. godine. Danas je hrvatski A reprezentativac i olimpijac. Godine 2014. nastupio je u Sochiju. Osim što svakodnevno trenira, student je SCIT-a na Kineziološkom fakultetu u Zagrebu. Dnevno trenira dva puta, ukupno po šest sati. U ljetnim mjesecima kondicijski se priprema na rolerima, biciklu, trčanjem. U zimskim mjesecima treniraju u inozemstvu zbog velikog broja utrka. Uglavnom, desetak dana borave u Ravnoj Gori, zatim idu u inozemstvo u kampove gdje nastavljaju s treninzima. Natjecateljski period traje od 11. mjeseca do kraja 3. mjeseca. Na pitanje kakav je status skijaškog trčanja u Hrvatskoj, odgovara da malo ljudi zna za taj sport, a da mediji imaju veoma slab interes. Što se tiče izvora financiranja, snalazi se na sve strane, od različitih sponzora, kluba, Općine Ravna Gora, Sportskog saveza Primorsko-Goranske županije i stipendije HOO koju dobiva u olimpijskoj godini.

Slika 18. Edi Dadić, hrvatski reprezentativac i član TSK “Ravnogorac”

Preuzeto: <http://www.zimbio.com/Edi+Dadic/pictures/pro>

7.2.1. Trenutno stanje kluba i aktivni članovi

U razgovoru s Edijem puno sam saznala i o trenutnom stanju kluba, natjecanjima, opremi i financiranju. Trkačko skijaški klub “Ravnogorac” i danas je vrlo aktivan pod vodstvom trenera Zorana Skendera. Broji ukupno pedeset članova od toga trideset njih su aktivni natjecatelji. Ukupno imaju desetak cicibana čiji se broj redovito održava svake godine, što

je dobro zbog sve manjeg broja djece iz godine u godinu. Veliku ulogu u vođenju kluba i pripremi utrka imaju i roditelji zbog svoje velike podrške klubu. Uključeni su u organizaciju utrka, traženje sponzora, prikupljanju novčanih sredstava vlastitim angažmanom. U lošijim vremenskim prilikama nije se odustajalo, spremale su se staze danima, kada su bile velike mećave, a ponekad i nedostatak snijega. Roditelji su dali svoj doprinos kao voditelji stadiona, utrka, suci, voditelji mjerenja, kuhali su topli čaj, hranu, prevozili brojnu opremu. Organizirane su razne akcije za prikupljanje sredstava od pošumljavanja, čišćenja smetlišta, ulica i nogostupa do organizacije novogodišnjih zabava. Ovaj klub je dokaz da se može opstati i postići veliki rezultat ako postoji podrška i volja za radom.

Klub ima vlastitu opremu i četiri skijaške staze, od toga jednu sprint stazu, zatim stazu dugačku 2,5 km, 3,3 km i posljednju dužine 3,8 km. Staze u Ravnoj Gori su značajne zato što jedine u Hrvatskoj imaju FIS homologaciju što znači da se na njima mogu održavati razna natjecanja. Klub je već treću godinu zaredom organizator "Balkan kupa", europski kontinentalni kup svijeta. Danas su u klubu najuspješniji Edi Dadić, Marko i Gabrijela Skender pod vodstvom trenera Zorana Skendera, inače magistra kineziologije i vanjskog suradnika na Kineziološkom fakultetu u Zagrebu. Prema podacima 2012./2013. godine. TSK Ravnogorac ostao je na vrhu nordijskog skijanja u Republici Hrvatskoj, gdje je u posljednjih šesnaest godina, četrnaest puta pobjednik tog natjecanja. Klub se financira od članarina, sponzora, Saveza Primorsko-goranske županije, turističke zajednice i Općine Ravna Gora.

8. SANJKALIŠTE "GINA" U KUPJAKU

8.1. Geografski položaj i opremljenost

Prije nekoliko godina u mjestu Kupjak koje se nalazi na 800 mnv, udaljeno 3 km od Općine Ravna Gora, izgrađeno je sanjkalište u privatnom vlasništvu. Jedino u Hrvatskoj uređeno sanjkalište, opskrbljeno topovima za proizvodnju umjetnog snijega i ratrakom za uređenje staze. Duljina staze iznosi 120 m i postavljena je pokretna traka dužine 90 m koja skijaše vodi do vrha staze. Postoji i staza za ljubitelje skijaškog trčanja. Kako bi sezonu sanjkanja produžili na cijelu godinu, uređena je "Snow Tubby" staza, tobogan, atraktivna staza za adrenalinsko spuštanje za djecu i odrasle. Širina staze iznosi 120 m, dužina 120 m, a nagib staze 10% do 25%. Osim dnevnog sanjkanja, organizirano je svakog dana i noćno

sanjkanje pod reflektorima. Osim sanjkanja, posjetitelji si mogu priuštiti i noćenje uz samu stazu u novoizgrađenom objektu “Gina B&B” i uživati u bogatoj gastronomskoj ponudi (Sanjkanje u Gorskom kotaru, 2011).

Slika 19. Sanjkalište u Kupjaku, ljeto 2017. godine

Na sanjkalištu je 2015. godine organiziran “Sanjkaški kup Gorskog kotara” pod pokroviteljstvom Hrvatskog saveza sportske rekreacije “Sport za sve”. Zaključno, ovo je jedna jako lijepa investicija koju posjećuju ljudi iz cijele Hrvatske, uživajući u zimskim radostima u srcu Gorskoga kotara.

Slika 20. Sanjkalište zimi

Preuzeto: <http://www.gorskikotar-sanjkanje.hr/>

9. SKIJAŠKI CENTAR “RUDNIK” TRŠĆE

Slika 21. Skijalište “Rudnik” u Tršću

Preuzeto: <http://www.ski-klub-rudnik.hr>

9.1. Geografski položaj i opremljenost

Skijaški centar “Rudnik” smješten je na 1052 mnv, na odličnoj poziciji što se tiče snježnih padalina. Što se tiče dolaska na skijalište, cesta je dosta izolirana. Potrebno je na autocesti Rijeka-Zagreb izaći na čvoru Delnice i zatim starom cestom voziti prema mjestu Gerovo od kojeg je skijalište udaljeno još 40 km. Ceste se redovito održavaju i čiste tijekom snježnih dana. Auto je moguće ostaviti na parkingu koji se nalazi na samom dnu staze uz ugostiteljski objekt. Skijalište posjeduje stazu dugu 800 m, dovoljno široku te odlično uređenu. Za transport skijaša koristi se jedan tanjurić duljine 567 m te za djecu i početnike postoji baby lift. Sama staza je dosta strma te bi početnicima mogla biti prezahtjevna. S tanjurića je moguće izaći prije samog vrha i na taj način izbjeći najveću strminu. Drugi dio staze je nešto manje strmiji, međutim dovoljno, da staza nosi naziv “crvena” i da se na njoj održavaju utrke. Pred sam kraj staza se razdvaja na dio staze gdje se nalazi baby lift i dio koji vodi do početka tanjurića. Staza je noću osvijetljena te se prakticira noćno skijanje. Prema podacima piše da je naziv baby lift upotrebljen zbog samog konopa, a ne nagiba staze koja je svejedno strma. Iako je nešto blaža od glavne staze, svejedno nije idealna za prve skijaške “korake”. Lift zapravo služi kako bi se za vrijeme treninga rasteretila glavna vučnica i na taj način smanjila gužva. Druga staza počela se pripremati i širiti, dužine veće

od postojeće staze, međutim zbog imovinsko-pravnih odnosa rad je zaustavljen. Ono što skijalište “Rudnik” izdvaja od ostalih goranskih skijališta je strma i dobro uređena staza te ga uglavnom posjećuju iskusniji skijaši. Mali ski centar koji ima odlične predispozicije za buduća ulaganja i širenje kapaciteta. Postoje odlični prirodni uvjeti za umjetnu proizvodnju snijega na stazi odnosno kupnju topova.

U budućnosti, cilj je proširiti staze i staviti u pogon dodatne žičare, te izgraditi mali hotel. U planu je izgradnja ceste koja bi išla kraćim putem i omogućila brži dolazak na skijalište. Potrebno je pronaći dobrog investitora kako bi se planovi ostvarili jer skijalište svaku zimu okuplja brojne skijaše rekreativce. Osim alpskog skijanja postoje uređene staze za nordijsko skijanje dužine 3 km i 5 km.

Uz skijalište nalazi se Brvnara u vlasništvu Hrvatskih šuma u čijem je vlasništvu i samo skijalište. Brvnara je mjesto gdje se skijaši i gosti mogu okrijepiti po vrlo povoljnim cijenama. Za one koji traže prenočište postoji niz privatnih apartmana u Tršću (Barišić, Muhvić, 2010).

Najnovija investicija u Tršću koju treba svakako spomenuti je Bike park Tršće, izgrađen 2017. godine. Potrebno je napomenuti da je to prvi bike park u Republici Hrvatskoj, DH i Enduro staza Rudnik u rangu su s najboljim parkovima u regiji. Projektant bike parka je Nino Ružička, bivši reprezentativac, koji ga je ujedno i sagradio. Staza je dugačka 1500 m s mnogo skokova, zavoja i kamenja, nije prezahtjevna.

9.2. Ski klub “Rudnik” Tršće

Skijaški klub “Rudnik” Tršće osnovan je 2. 12. 1952. godine. Osnovao ga je tadašnji učitelj Vladimir Takač. Klub je na samom početku brojao tridesetak članova, a osnovni zadaci bili su okupiti mlade ljude i razviti pozitivne osobine u skladu s amaterskim načelima. Tijekom povijesti klub je imao odlične skijaše koji su ostvarivali značajne uspjehe na različitim natjecanjima i bio je u samom vrhu skijaškog sporta u Hrvatskoj. Najveće rezultate klub je ostvario 80-ih godina kada je imao 200 članova, a od toga 40 registriranih natjecatelja. Uz stalnu podršku ljudi, gospodarstvenika i lokalnih vlasti klub je radio na popularizaciji skijanja i izgradnji skijaške infrastrukture. Klub je 1987. godine bio organizator prvenstva Jugoslavije u veleslalomu za djevojčice i spustu za djevojčice i dječake.

Klub danas broji 80 članova, od toga 30 registriranih natjecatelja, a 65 članova kluba posjeduje licencu za skijaške suce. Briga se posebno posvećuje radu s mlađim uzrastima u školi skijanja kao i treninzima u klubu tijekom cijele godine. Ovisno o uvjetima, natjecatelji godišnje odrade 50-100 skijaških dana treninga. Klub je organizator brojnih skijaških natjecanja, a njegovi članovi svake godine sudjeluju u tehničkoj organizaciji utrke Svjetskog kupa u slalomu na Sljemeni. Radom na skijaškoj infrastrukturi, klub danas posjeduje vlasiti skijaški poligon s vučnicom, rasvjetu za noćno skijanje i sistem za umjetno zasnježivanje, a učestalo se nabavlja i najmodernija skijaška oprema. Članovi volonterskim radom dopinose popularizaciji sportova na snijegu i razvoju zimskog turizma (Ski-klub "Rudnik" Tršće, 2015).

10. POTENCIJALNI SPORTSKO-REKREACIJSKI CENTAR "BIJELA KOSA" U VRBOVSKOM

10.1. Geografski položaj

Skijalište "Bijela kosa" nalazi se na 1300 mnv, 12 km udaljeno od grada Vrbovskog, odnosno 13,5 km udaljeno od čvorišta Vrbovsko na autocesti Zagreb-Rijeka. Budući da je centar na izvrsnoj lokaciji, na pola puta između Rijeke i Zagreba, bit će dostupan mnogim posjetiteljima. Područje budućeg skijališta presjecaju mnogi nerazvrstani šumski putevi i šumske ceste. U ciljnoj ravnini budućeg skijališta nalazi se lovačka kuća "Gluhe drage" koja će služiti za smještaj gostiju u najranijoj fazi njegova razvoja, a koju povezuje lokalna cesta iz Vrbovskog.

10.2. Prostorno razvojne značajke

"Skijalište Bijela Kosa 1 - centar za zimske sportove, površine obuhvata 183,25 ha, planiran je na području Primorsko-goranske županije, na udaljenosti od oko 12 km od Vrbovskog. Prostor Grada Vrbovskog pripada mikroregiji Gorskoga kotara, kao prirodnoj, prostornoj, funkcionalnoj, društvenoj, gospodarskoj cjelini (težištu razvitka) unutar prostora županije. Tako postavljeno integrirano težište razvitka potrebno je planirati kao jedinstveni sustav. Gorski kotar je smješten u sjevernom i kontinentalnom dijelu županije. Osnovni prirodni resursi toga prostora su šume i voda. Klimatski uvjeti, uz ostale prirodne i morfološke osobitosti područja značajno su utjecali na sve slabiju nastanjenost područja. Smanjenje broja i gustoće stanovnika nastavlja se iseljavanjem stanovnika,

pretjeranom koncentracijom radnih mjesta u nekoliko radnih središta i općenito malim brojem radnih mjesta što je uzrokovano slabijom gospodarskom razvijenošću i disperznom naseljenošću. Stanovništvo Gorskoga kotara stanuje u velikom broju malih naselja. Uočava se težnja okupljanja stanovnika u veća naselja i gašenje života u malim zaseocima. Stoga težišta razvika trebaju biti poticatelji razvoja u gravitacijskom području, selekcionirajući razvitak pojedinih naselja. Za prostor obuhvata Plana centra za zimske sportove, smještenog u gravitacijskom području Vrbovskog, značajan je razvoj turizma županije, kojeg je nužno uskladiti s turističkom strategijom Hrvatske, ali i utvrditi regionalne smjernice razvoja na osnovi prednosti pojedinih užih područja kao turističkih destinacijama koje će se prilagođavati potrebama turista. Važno je očuvanje prepoznatljivosti i identiteta pojedinih područja, te zadržavanje tradicionalnog ambijenta i svijesti o potrebi stalne zaštite prirodnog i kulturnog krajolika kao predujeta za razvoj takvog turizma” (ADF d.o.o. 2007).

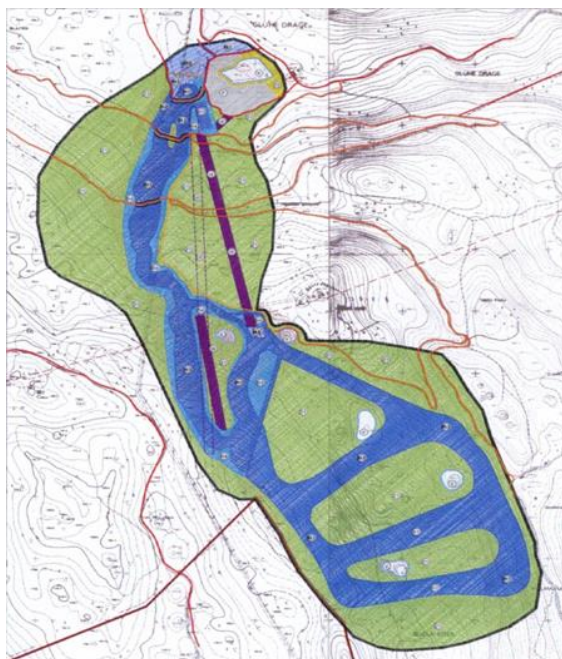
10.2.1. Osnovna namjena prostora

“Unutar prostora obuhvata plana predviđene su površine sljedećih namjena: - sportsko-rekreacijska namjena - skijalište (R1) - skijalište za početnike (R2) - prateći sadržaji (R3) - širi prostor skijališta (R4) - vodne površine (V) - zelene površine (Z) - šuma (Z1) - park (Z2) - javno parkirališne (P) - infrastrukturne površine (IS) - prometne površine Na sportsko-rekreacijskim površinama (R) moguća je izgradnja vučnica i stajališta žičara s pratećom opremom, te infrastrukturnih građevina (trafostanice, crpne stanice, vodospreme...). Također je moguća gradnja kioska (tipski elementi, koji nisu čvrsto vezani za tlo, s ugostiteljskim i trgovačkim sadržajima) za čiji smještaj, u grafičkom dijelu Plana, nije posebno utvrđivana lokacija. U ciljnoj ravnini moguće je privremeno postavljanje pomičnog gledališta u slučaju održavanja natjecateljskih utrka i sličnih prigoda. Sve skijaške staze (R1.1 i R2) su međusobno povezane osnježenim pojasevima duljine oko 720 m u gornjoj zoni i oko 1360 m na donjoj zoni skijališta. Van skijaške sezone moguće je ove površine koristiti i za druge rekreativne aktivnosti. Skijalište (R1) je namijenjeno izgradnji skijaških staza i fiksnog gledališta. Površine R1.1 su dio skijališta namijenjen izgradnji pet skijaških staza (od zapada prema istoku) s pripadajućom opremom sljedećih duljina:

1. duljina staze oko 1560 m,
2. duljina staze oko 1775 m,

3. duljina staze oko 560 m,
4. duljina staze oko 625 m,
5. duljina staze oko 610 m.

Površina R1.2 je dio skijališta namijenjen izgradnji tribina na terenu ili izgrađenoj konstrukciji, bez zatvorenih dijelova, visine do 10,0 m. Skijalište za početnike (R2) namijenjeno je izgradnji skijaške staze za početnike (baby lift) dužine 100 m s pripadajućom opremom. Prateći sadržaji (R3) su namijenjeni izgradnji pratećih površina i građevina čija je namjena (ugostiteljsko-turistička, komunalno-servisna, trgovačka, uslužna i sl.) u funkciji osnovne (sportsko rekreacijske) namjene skijališta” (ADF d.o.o., 2007).

Slika 22. Prikaz Sportsko-rekreacijskog centra “Bijela kosa”

Preuzeto:

http://www.zigo.hr/pgz/html_2014/02_Tourism/031_Bijela_Kosa/Bijela_Kosa_hr.html

Planira se izgradnja ukupno dvije žičare i četiri vučnice. Planom su utvrđeni koridori za izgradnju i održavanje žičare.

U sportsko-rekreacijskom centru predviđene su sljedeće djelatnosti:

1. Sportsko-rekreacijske djelatnosti
2. Turističke i ugostiteljske djelatnosti
3. Pružanje usluga
4. Servisne djelatnosti
5. Trgovina

Od sportsko-rekreacijskih djelatnosti, osim alpskog skijanja, postojala bi mogućnost sanjkanja, snowboardinga, nordijskog skijanja, a s vremenom bi se razvile škole skijanja i zaposlile stručne osobe za provedbu te djelatnosti.

Cilj projekta je uređenjem skijališta obogatiti veći dio Gorskog kotara i pridonijeti kako razvoju turizma tako i gospodarstvu. Podigla bi se opća razvijenost grada Vrbovskog (od otvaranja novih radnih mjesta, restorana, apartmana i sl.) Okupljali bi se brojni skijaši i turisti koji bi uživali na padinama Bijele kose.

10.3. Današnje stanje projekta i dosadašnja ulaganja

“Bijela kosa” je jedini projekt zimskog centra s građevinskom dozvolom.

“Nedavni dogovor Hrvatskog olimpijskog odbora, Primorsko-goranske županije te lokalnih samouprava da Gorski kotar bude područje na kojem bi Hrvatska pokušala razvijati svoj olimpijski centar, iznova je aktualizirala raspravu o sportsko-turističkim sadržajima toga kraja” (Lučić, 2016).

Najzahtjevniji projekt je skijalište Bijela kosa u Vrbovskom od čije se izgradnje već godinama ne odustaje, od 2006. godine. Razlog tome je podatak da se na Bijeloj kosi snijeg zadržava do polovice svibnja što je idealno za izgradnju skijaškog centra. Do sada je uloženo dvadeset milijuna kuna, a potrebno je oko sto pedeset milijuna, što znači da skijalište ne može financirati županija i grad Vrbovsko, već je potrebna pomoć države. Gradska uprava do sada je odradila cijelokupnu dokumentaciju za izgradnju ove

investicije. Projekt je bio kandidiran Ministarstvu regionalnog razvoja, međutim, nije prošao na natječaju.

Grad Vrbovsko posjetio je 2017. godine ministar turizma Gari Cappelli interesirajući se za SRC "Bijela kosa".

"Pri tome je ministar Cappelli istaknuo kako će se svakako pokušati pronaći investitora za "Bijelu kosu", ali da je isto tako paralelno nužno stvoriti uvjete za povećanje interesa investitora te za povećanje domaćeg turističkog prometa tijekom čitave godine. "Hrvatska više nije destinacija samo sezonskog karaktera, već ulazimo u period produljenja turističke sezone, a što potvrđuje činjenica da smo u posljednjem kvartalu 2016. godine imali rast broja stranih turista od čak 30%. Svakako ću se zalagati za ravnomjerniji turistički razvoj Hrvatske, a da bismo to poduprli krećemo i s pripremom projekta CRO kartice koja će omogućiti povećanu potrošnju, a time i veće zapošljavanje", kazao je ministar Cappelli, dodavši kako su predstavljeni projekti dokaz da lokalna samouprava o razvoju posebnih oblika turizma razmišlja strateški i dugoročno te kako će u tome i dalje imati potporu od Ministarstva turizma" (Ministarstvo turizma Republike Hrvatske, 2017).

10.4. Otvorenje mini skijališta

Prema najnovijim informacijama nadležnih u neposrednoj blizini novouređenog planinarskog doma "Kamačnik", koji se nalazi iznad istoimenog zaštićenog krajolika u naselju Vujnovići, ove godine stavlja se u pogon mini skijalište dužine 200 m na blago pozicioniranom prostoru za koje je već kupljena niskoužetna skijaška vučnica. U funkciji skijališta bit će ratrak i dva snježna topa koje posjeduje gradsko-komunalno poduzeće "Komunalac" d.o.o. Vrbovsko u čijem vlasništvu je i planinarski dom. Uz navedeno skijalište, već nekoliko godina privatni investitor ulaže u izgradnju sanjkališta i staze s baby liftom udaljeno svega 100 m od planinarskog doma i mini skijališta. Obje investicije idealne su za prve dječje skijaške "korake", sanjkanje, snowboarding, a time i otvorenje ski škole gdje bi školovani instruktori podučavali skijaše početnike. Uz sve to, planinarski dom omogućava prenočište, ne samo turistima, već je idealno mjesto za ugostiti klubove, sportaše koji bi mogli bezbrižno održavati pripreme s obzirom na moderno izgrađenu dvoranu u blizini i šumovitu stazu koja povezuje planinarski dom i zaštićeni krajolik "Kamačnik".

Slika 23. Staza u Vujnovićima

Preuzeto:

<https://web.facebook.com/tvrbovsko/photos/pcb.1428146057216063/1428142997216369/?type=3&theater>

11. ZAKLJUČAK

Prema prikupljenim podacima, posjetom i analizom skijaških centara, razgovorom s goranskim sportašima i čelnim ljudima lokalnih samouprava te radom skijaških klubova, zaključno je da je Gorski kotar najpovoljnije područje u Hrvatskoj za razvoj staze i terena i za sportove na snijegu.

Nažalost, to područje trenutno nije razvijeno niti iskorišteno onoliko koliko ima potencijala. Prema podacima o povijesti razvoja sportova na snijegu i zimskih objekata, sve je počelo u pozitivnom smjeru, međutim, godinama se nije pratio trend razvoja susjednih zemalja koje su u to vrijeme napredovale i razvijale zimski turizam. Novim ustrojem jedinica lokalne, područne i regionalne samouprave u Republici Hrvatskoj te kasnijim gubitkom povlastica po osnovi Brdsko-planinskog zakona, jedinice lokalne samouprave izgubile su znatne prihode, a time i mogućnosti ulaganja u razvoj i napredak Gorskoga kotara. Propašću cjelokupnog, bivšeg gospodarstva, prioritet je bilo stvaranje uvjeta za dolazak investitora, ulaganja u proizvodne pogone prvenstveno drvne industrije s obzirom na veliku šumovitost ovog kraja, znanja i iskustva ljudi koji su radili u toj djelatnosti. Za daljnja ulaganja pojedini gradovi i općine već imaju brojne projekte u svojim prostornim planovima, a za neke od njih su dobivene i građevinske dozvole, ali su još uvijek u potrazi za investitorima. Smatraju da bi županije i država trebale prepoznati takve projekte koji bi omogućili daljnji razvoj skijaških centara, a samim time i ukupni razvoj cijeloga kraja. Međutim, skijališta i dalje stagniraju. U pitanju je prije svega nedostatak razumijevanja državnih institucija i financijskih sredstava na lokalnoj razini. Na raspolaganju postoje sredstva iz fondova Europske unije, međutim, Gorski kotar nije na nadmorskoj visini kao što mnogi alpski skijaški centri i zbog toga postoji zabrinutost za ulaganje. Komparirajući podatke o broju stanovnika između dva posljednja popisa, 2001. i 2011. godine, može se uvidjeti znatan pad, što je također pokazatelj da su potrebna ulaganja kako bi se prije svega zadržalo lokalno stanovništvo, ne samo na tradicionalnim djelatnostima Gorskog kotara već i razvijajući zimski turizam za koji postoje brojne prednosti s obzirom na ljepotu kraja i klimatske uvjete. Za sada, postoji nada da će jednog dana Gorski kotar biti središte zimskog turizma u Hrvatskoj s mnogo skijaških klubova, skijaških škola i velikim izborom sportova na snijegu. Tada bi Čelimbaša, Begovo Razdolje, Rudnik, Bijela Kosa i druga skijališta mogla biti otvorena tijekom cijele zime, ugostiti brojne skijaše, organizirati natjecanja i biti kompetentna za odrađivanje priprema sportaša.

12. LITERATURA

1. ADF d.o.o., (2007). Prostorno razvojne značajke. Osnovna namjena prostora. /on line/. S mreže skinuto 27. kolovoza 2017. s: http://www.komunalac-vrbovsko.hr/FILES/bijela_kosa/Urbanisticki-plan-SRC-Bijela-Kosa.pdf
2. Barišić E., Muhvić T. (2010). Petehovac – Delnice. /on line/. S mreže skinuto 12. kolovoza 2017. s:
<http://www.skijanje.hr/skijalista/hrvatska/clanak/petehovacdelnice?id=13720>
3. Barišić E., Muhvić T. (2010). Rudnik – Tršće. /on line/. S mreže skinuto 22. kolovoza 2017. s: <http://www.skijanje.hr/skijalista/hrvatska/clanak/rudnik---trsce?id=12493>
4. Cofek, M. (2010). Studija gospodarske opravdanosti izgradnje infrastrukture skijaškog centra Bijela kosa u gradu Vrbovskom sa modelom ugovornog zajedničkog pothvata (Joint Venture-a) sa pravom građenja. Grad Vrbovsko Bijela kosa d.o.o.
5. Goranski sportski centar (2016). Mult dvorana za sport i turizam. /on line/. S mreže skinuto 12. kolovoza 2017. s: <http://www.gsc-pgz.hr/multifunkcionalna-dvorana/>
6. Gorski kotar zeleno srce Hrvatske (2009). /on line/. S mreže skinuto 1. kolovoza 2017. s: <http://www.gorski-kotar.com.hr/hr>
7. Grad Delnice zeleno srce Hrvatske (2009.) Počela gradnja tri male skakaonice, Najbitniji mali goranski skakači. /on line/. S mreže skinuto 5. kolovoza 2017. s: http://www.delnice.hr/vijesti_09_9_2.html
8. Kovačević I. (1981). "Sportovi". U Tomac Kapelan I., Šafar J., Crnić A., Frković A., Heski T., Janeš J., Jurković J., Gorski kotar (str. 468-476). Rijeka: "Tipograf"
9. Krmpotić M., (2014). Drgomalj idealan za pripreme biatlonaca. /on line/ S mreže skinuto 10. kolovoza 2017. s:
http://www.novilist.hr/novilist_public/layout/set/print/Vijesti/Regija/node_1588/Drgomalj-idealna-za-pripreme-biatlonaca

10. Laloš, Ž. (2013). Povijest delničkog športa. Delnice: Grafički zavod Hrvatske
11. Lučić N. (2016). Bijela kosa: jedini projekt zimskog centra s građevinskom dozvolom. /on line/. S mreže skinuto 28. kolovoza 2017. s: <http://radio.hrt.hr/clanak/bijela-kosa-jedini-projekt-zimskog-centra-s-graevinskom-dozvolom/119316/>
12. Ministarstvo turizma Republike Hrvatske (2017). Ministar Cappelli u Gorskom kotaru: Planinski turizam ima važnost i potencijal za ravnomjerniji turistički razvoj. /on line/. S mreže skinuto 28. kolovoza 2017. s: <http://www.mint.hr/default.aspx?id=37966>
13. MTB.HR (2017). Otvorenje Bike Park Tršće u Gorskom kotaru ovu subotu. /on line/ S mreže skinuto 4. rujna 2017. s: <http://mtb.hr/vijesti/5095-hrvatska-dobiva-bike-park-u-rangu-najboljih-u-regiji.html>
14. Muhvić T. (2004). Begovo Razdolje. /on line/ S mreže skinuto: 17. kolovoza 2017. s: <http://www.skijanje.hr/skijalista/hrvatska/clanak/begovo-razdolje?id=12998>
15. Općina Mrkopalj (2003). MRKOPALJ 90 godišnjica kolijevke skijanja 1913.-2003. Delnice: Geotisak d.d.
16. Petehovac osvježavajući kutak za Vaše slobodno vrijeme (2017). Zimski programi. /on line/. S mreže skinuto 14. kolovoza 2017. s: <http://petehovac.com.hr/ponuda-i-posebni-programi/>
17. Sanjkanje u Gorskom kotaru (2011). Sanjkalište. /on line/. S mreže skinuto 22. kolovoza 2017. s: <http://www.gorskikotar-sanjkanje.hr/c/207/g/31/l/HR/Sanjkaliste---Sanjkanje-i-Snow-Tubby-staza-u-Gorskom-kotaru.wshtml>
18. Skender, Z. (2012). Skijaško trčanje. Rijeka: Studigraf Rijeka
19. Skender, Z., Podobnik G. (2013). TSK Ravnogorac Sportski almanah 1993. – 2013. Općina Ravna Gora: PRINTERA GRUPA D.O.O.
20. Ski klub Mrkopalj (2015). Ciljevi i djelatnosti kluba. /on line/. S mreže skinuto 20. kolovoza 2017. s: <http://www.ski-mrkopalj.hr/Aktivnosti.htm>

21. Ski klub Mrkopalj (2015). Povijest skijanja u primorsko-goranskoj regiji. /on line/. S mreže skinuto: 15. kolovoza 2017. s: http://www.ski-mrkopalj.hr/Povijest_Pgz.htm
22. Ski klub Mrkopalj (2015). Ski klub Mrkopalj. /on line/. S mreže skinuto 20. kolovoza 2017. s: http://www.ski-mrkopalj.hr/O_nama.htm
23. Ski-klub "Rudnik" Tršće (2015). O nama. /on line/. S mreže skinuto 28. kolovoza 2017. s: <http://www.ski-klub-rudnik.hr/o-nama>
24. SRC Mrkopalj (2015). Biatlonski centar Zagmajna. /on line/. S mreže skinuto 19. kolovoza 2017. s: <http://src-mrkopalj.com/biatlonski-centar-zagmanja/>
25. SRC Mrkopalj (2015). Nordijski centar Vrbovska poljana. /on line/. S mreže skinuto 19. kolovoza 2017. s: <http://src-mrkopalj.com/nordijski-centar-vrbovska-poljana/>
26. SRC Mrkopalj (2015). Skijalište Čelimbaša. /on line/. S mreže skinuto: 17. kolovoza 2017. s: <http://src-mrkopalj.com/skijaliste-celimbasa/>